

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přístup čínské legislativy k domácímu násilí

The Approach of Chinese Legislation to Domestic Violence

OLOMOUC 2022 Barbora Karlíková

vedoucí diplomové práce: Ing. MSc. Kristína Kironská, Ph.D.

Prohlášení o samostatnosti

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace:

Práce si klade za cíl popsat současnou situaci domácího násilí v Čínské lidové republice. Na základě přehledu zásadních historických a socio-ekonomických faktorů analyzuje postavení žen, tedy statisticky častějších obětí domácího násilí, v čínské společnosti a definovat faktory ovlivňující vznik legislativy proti domácímu násilí. Na základě legislativní analýzy mediálně známých případů domácího násilí práce zodpovídá otázku, zdali je čínská legislativa proti domácímu násilí dostatečná a poskytuje obětem domácího násilí dostatečnou podporu a péči.

Klíčová slova: domácí násilí, genderově podmíněné násilí, legislativa, zákon proti domácímu násilí, Čínská lidová republika, ČLR, genderová rovnoprávnost

Souhrn práce:

Počet stran: 80

Počet znaků (včetně mezer): 126 003

Počet zdrojů: 98

Poděkování

Děkuji Ing. MSc. Kristíně Kironské, Ph.D. za odborné vedení magisterské diplomové práce, za cenné rady, připomínky, neobyčejnou ochotu a velmi vstřícný přístup.

Obsah

Ediční poznámka	6
Zkratky	7
Úvod	8
Cíle a metodologie.....	10
1. Definice genderově podmíněného násilí	12
1.1 Domácí násilí	12
1.2 Genderově podmíněné násilí.....	17
2. Postavení žen ve společnosti	21
2.1 Struktura čínské rodiny	21
2.2 Diferenciace rolí	24
2.3 Boj za genderovou rovnoprávnost	29
2.4 Organizace a úmluvy pro práva žen a obětí domácího násilí.....	31
3. Domácí násilí na ženách v ČLR.....	37
3.1 Medializace domácího násilí.....	41
3.2 Případové studie	44
4. Legislativní analýza kazuistiky	49
4.1 Zákon o manželství	49
4.2 Zákon proti domácímu násilí	55
Závěr.....	66
Resumé	68
Zdroje	69

Ediční poznámka

V práci se objevují osobní jména, geografické názvy a čínské termíny související s tématem násilí na ženách a domácího násilí. Všechna tato slova jsou zapsána pomocí mezinárodní transkripce *pinyin* (ve znacích: 拼音, *pīnyīn*), která slouží pro přepis čínských znaků do latinky. Výjimku tvoří pouze čínské názvy ustálené v českém jazyce (např. Peking). Právní předpisy, termíny a názvy organizací jsou z čínštiny nebo angličtiny volně přeloženy autorkou do českého jazyka, jejich originální název ve znacích a *pinyin* je následně uveden v závorce. Znění čínských zákonů je autorkou volně přeloženo do českého jazyka, originální znění je uvedeno ve znacích v poznámce pod čarou. Všechny čínské znaky, které jsou v práci uvedeny, jsou napsány ve zjednodušené formě.

Zkratky

ACWF	Celočínská federace žen (All-China Women's Federation)
CAN	Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (Child Abuse and Neglect)
CEDAW	Úmluva za odstranění všech forem diskriminace žen (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)
ČKS	Čínská komunistická strana
ČLR	Čínská lidová republika
DN	Domácí násilí
EVAW	Deklarace o odstranění násilí na ženách (Elimination of Violence against Women)
MWPCCB	Maple Women's Psychological Counselling Center
OSN	Organizace spojených národů
UNTOC	Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime)
YWCA	Křesťanské sdružení mladých žen (Young Women's Christian Association)
ZPDN	Zákon proti domácímu násilí

Úvod

Násilí na ženách je obrovským celosvětovým sociálním problémem, který je aktuální i přes velkou míru emancipace a boje za genderovou rovnoprávnost, jemuž je moderní demokratická společnost v posledních desítkách let svědkem. Organizace spojených národů udává, že celosvětově zažilo nějakou formu fyzického nebo psychického násilí nad 736 milionů žen, tedy každá třetí žena. Z toho více než 640 milionů žen starších 15 let zažilo násilí ze strany partnera či manžela.¹ Přesto bývá na domácí násilí někdy nahlíženo jako na záležitost, do které by se nemělo okolí vměšovat. Domácí násilí je však jednou z možných forem násilí, ba co více, určitým způsobem může být chápáno jako forma násilí vůbec nejbolestnější, neboť přichází od člověka, který by měl být dané osobě největší životní oporou. Závažnost domácího násilí ostatně nejlépe vystihují slova německého kriminologa a psychologa Hanse Joachima Schneidera: „Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou!“²

Termín domácí násilí vzbuzuje dojem naprostého oxymóronu: násilí ve vlastním domově, tam, kde by se člověk měl cítit nejbezpečněji a nejmilovaněji. Přesto pro mnoho žen je domov místem nejméně bezpečným, místem, kde musí bez nadsázky bojovat o vlastní život, o život svých dětí i o svoji a jejich budoucnost. Jakkoliv se totiž dnešní společnost jeví jako genderově rovnoprávná, ženy jsou stále častějšími oběťmi fyzického a psychického násilí ze strany partnera či manžela. Mnoho obětí následně trpí posttraumatickou stresovou poruchou, psychickými problémy a mnohdy dokonce celoživotními fyzickými problémy, které byly způsobeny právě fyzickým násilím. Domácí násilí má navíc zásadní negativní dopady na často němé a přehlížené oběti: děti.

Přesto stále existují země a kultury, které domácí násilí tiše tolerují, ba mnohdy dokonce podporují. I v zemích, které se jeví jako silně netolerantní vůči domácímu násilí, se tento problém někdy bagatelizuje a obětem se nepřímo přikládá zodpovědnost za situaci v rodině. Tyto země ale alespoň legislativně uznávají domácí násilí jako čin v rozporu se společenským blahem. Dle Světové banky však stále existuje 49 zemí, které nemají specifické zákony, které by domácí násilí kriminalizovaly a snažily se tak o jeho

¹ Facts and figures: Ending violence against women. *UN Women* [online].

² *Domácí násilí* [online].

minimalizaci či prevenci a ochranu obětí.³ Čínská lidová republika je obecně známá jako země omezující lidská práva, přesto i ona si začíná uvědomovat, jak závažným problémem domácí násilí je a že je více než žádoucí práva obětí domácího násilí hájit a prosazovat. Výčtu zemí, které nespecifikují domácí násilí legislativními akty, se však vymkla teprve docela nedávno, a to i přestože dle odhadů v Čínské lidové republice zažila domácí násilí průměrně každá jedna žena ze čtyř. Čínská kultura je navíc vlivem konfucianismu značně patrilinéární a patriarchální, ženy jsou zde tedy stále utlačovány a v mnoha ohledech diskriminovány. Domácí násilí, nejrozšířenější forma násilí vůbec, zde nebyla chápána jako protizákonný čin až do roku 2015, kdy došlo ke schválení Zákona proti domácímu násilí, který vstoupil v platnost od roku 2016. To svým způsobem dokazuje zlom postoje čínského pohledu k problematice: i nejlidnatější země světa si je vědoma, že domácí násilí je problémem celé společnosti, nikoliv pouze jedince, a společnost jako taková by za něj měla přijmou zodpovědnost a vyvinout maximální možnou snahu v jeho prevenci.

Jaká je však skutečně aktuální situace a přístup čínské veřejnosti k domácímu násilí? Lze Zákon proti domácímu násilí a jeho znění považovat za dostatečné? Dochází v zemi, která tradičně považovala rodinné záležitosti za úřady nedotknutelné, k adekvátnímu dodržování dané legislativy? Lze s časovým odstupem od promulgace Zákona proti domácímu násilí shledat jeho účinnost ku prospěchu obětem domácího násilí? Na základě dostupné literatury a legislativní analýzy mediálně známých případových studií si tato práce klade za cíl na tyto otázky odpovědět.

³ Gender equality: Achieve gender equality and empower all women and girls, *The World Bank* [online], 2017.

Cíle a metodologie

Cílem práce je zhodnotit aktuální legislativu proti domácímu násilí (dále pouze DN) platnou na území Čínské lidové republiky (dále pouze ČLR). Práce je vedena jako doktrinální výzkum (z anglického *Doctrinal research*), který je obecně popisován jako výzkumná metoda zaměřující se na legislativní principy, slouží tedy ke zkoumání legislativních aktů a právní teorie, její psané formy a implementace v praxi.⁴ Cílem této práce je tedy na základě aktuálních právních ustanovení zhodnotit legislativní rámec k tématice domácího násilí a jeho užívání v praxi. Konkrétně práce analyzuje Zákon o manželství a Zákon proti domácímu násilí. V rámci Zákona o manželství se práce zaměřuje na články zákona, dle kterých je stanoveno rovnoprávné postavení pro ženy v domácnosti, které garantují právo na rozvod či které přímo nebo okrajově odkazují na domácí násilí. Zákon proti domácímu násilí je v této práci zkoumán zevrubněji. Obecně je popsáno celé znění zákona, citovány a detailněji analyzovány jsou potom články zákona, které byly důležité nebo dle kterých se měly řídit příslušné orgány v případových studiích.

V rámci teoretické části práce je vymezen termín DN, jeho charakteristika a rozdělení. Vzhledem k faktu, že se tato práce jako na oběti DN zaměřuje pouze na ženy, je v třetí kapitole blíže popsán i obecný termín genderově podmíněné násilí, který bývá s násilím na ženách často zaměňován, a současná situace v ČLR s ním spojená. Tento obecný úvod je nezbytný k pochopení současného postavení žen v čínské společnosti a zejména k pochopení současného feministického smýšlení v ČLR.

Na tento teoretický úvod pak navazuje druhá kapitola, která se zaměřuje na postavení žen v průběhu čínské historie. Jsou rozebrány faktory, které měly zásadní vliv na role žen ve společnosti vyplývající primárně z myšlenek a zásad konfuciánského učení a zásadních historických událostí jako byla například aplikace politiky jednoho dítěte. V rámci této kapitoly je představen stručný popis boje čínských žen za genderovou rovnoprávnost. Mimo jiné jsou v tomto ohledu představeny nejdůležitější národní a mezinárodní organizace a úmluvy, které pomáhaly formovat současný legislativní přístup k ženám, jejich postavení ve společnosti a DN obecně.

⁴ VISHWAKARMA, Niyaty. What is Doctrinal Research, *Vaidha* [online], 2021.

Třetí kapitola si klade za cíl představit současnou situaci DN v ČLR. Poskytuje statistický přehled o DN dostupný z oficiálních studií a výročních zpráv společnosti Beijing Equality, největší čínské neziskové organizace zabývající se genderově podmíněným násilím. Všechny statistiky a obecné údaje v práci je však nutno brát s jistou rezervou, neboť DN je velmi citlivým a pro oběti často velmi soukromým tématem, získat tedy reálné statistiky o počtu obětí či reálně zaznamenaných případů DN, je velmi těžké v každé zemi. O to více pak v zemi, která je limitovaná cenzurou a jistým informačním embargem. Na teoretický úvod představující aktuální situaci DN v ČLR navazují případové studie, které následně slouží k analýze dodržování legislativních ustanovení v rámci Zákona o manželství a Zákona proti domácímu násilí.

V rámci případových studií je představeno celkem pět případů DN, které se staly mediálně známými mezi lety 2019–2022, tedy s dostatečným časovým odstupem od promulgace ZPDN. Vzhledem k poměrně složitému procesu získávání primárních informací a autentických zpráv, bylo využito případů, které měly mezinárodní dosah a informovala o nich i zahraniční média. Většina případů se stala mediálně známými díky důkazům, které se staly virálními na sociálních sítích a které vyvolaly velké diskuse ve veřejnosti. Bude popsáno, kdy, jak a zdali vůbec došlo k nahlášení násilí příslušným úřadům a následně bude na základě přístupu těchto úřadů vyhodnocena míra funkčnosti ZPDN a obecný přístup úřadů k DN, které bylo tradičně vnímáno za soukromou rodinnou záležitost, do které by se úřady neměly vměšovat. Na základě veřejných diskusí a reakcí veřejnosti na sociálních sítích, primárně pak ze sociálních sítí Weibo a Wechat, bude přestaveno veřejné mínění k těmto případům i k DN a ZPDN obecně, a bude analyzován současný postoj čínské veřejnosti k DN. Tyto diskuse a internetové příspěvky byly dohledávány na základě klíčových slov spojených přímo s jednotlivými případovými studii, např. jména aktérů, případně byly dohledávány na základě informací uvedených v médiích. Poté bylo vyhodnoceno celkové znění příspěvků v těchto veřejných diskusích s cílem analyzovat postoj veřejnosti k jednotlivým příspěvkům. Jak totiž tato analýza ukáže, veřejné mínění má zásadní vliv na přístup čínské jurisdikce.

1. Definice genderově podmíněného násilí

1.1 Domácí násilí

K pochopení problematiky DN obecně je nezbytné si tento pojem nejdříve definovat. Jak upozorňuje mnoho českých i zahraničních odborníků a odbornic, prvotním problémem, se kterým se při vnímání DN setkáváme je, že je to velmi široký pojem, v němž se střetávají názory legislativní, sociologické a psychologické. Tato kapitola si proto klade za cíl obecně definovat terminologii úzce spojenou s touto problematikou.

V obecné rovině lze DN vymezit jako „bezprávně vynucenou nadvládu některého člena rodiny nad jiným členem, resp. členy, popř. jako využívání převahy (nejčastěji fyzické) k vykonávání bezpráví vůči jiné osobě, resp. osobám v rodinném systému.“⁵ Dle Zoubkové DN v širším pojetí „zahrnuje všechny druhy fyzického, sexuálního a psychického násilí vyskytujícího se v rodinných a partnerských vztazích, páchané v jejich soukromí, utajované před okolím.“⁶ Nejdůležitější definici k tématu této práce poskytuje čínská legislativa, která DN definuje jako „fyzické a psychické násilí páchané mezi členy domácnosti formou bití, svazování, vážného ublížení na zdraví nebo zabití, omezování osobní svobody a častého zneužívání a zastrašování.“⁷

Neurčitost termínu potvrzuje neshoda odborných publikací k vysvětlení termínů „domácí násilí“ (v angličtině *domestic violence*) a „násilí v rodině“ (*family violence*). Někteří odborníci tvrdí, že se jedná o synonyma, Ševčík a Špatenková ovšem tvrdí, že termín násilí v rodině v tomto případě funguje jako množina a DN jako jeho podmnožina.⁸ Kromě DN totiž pod pojem násilí v rodině spadá i týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte, tzv. **syndrom CAN**.⁹ Syndrom CAN vychází z anglického termínu *Child Abuse and Neglect* a je definován jako „poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoliv nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno

⁵ ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 23.

⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 251.

⁷ „本法所称家庭暴力，是指家庭成员之间以殴打、捆绑、残害、限制人身自由以及经常性谩骂、恐吓等方式实施的身体、精神等侵害行为。“ (*Zhōnghuá rénmín gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, čl. 2; přeloženo autorkou.)

⁸ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 24.

⁹ *Ibid.* s. 25.

jako nepřijatelné. Jde o soubor negativních důsledků špatného zacházení s dítětem... Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče, eventuálně další členové rodiny, pokud jsou k němu necitliví, bezohlední, pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb. Toto chování lze chápat jako zneužití fyzické síly či psychické nadřazenosti a moci dospělého nad komplementárně podřízeným a závislým dítětem.“¹⁰

V Číně je zneužívání a týrání dětí stejně akutním problémem jako násilí na ženách, avšak dostává se mu jen mizivé pozornosti ze strany odborné veřejnosti, vlády i běžného obyvatelstva. Ač neexistují žádné oficiální statistiky o počtu obětí syndromu CAN, podíl závažných případů zneužívání dětí je v ČLR vyšší než v západních zemích.¹¹ Přestože je ČLR signatářem Úmluvy OSN o právech dětí (*The United Nations Convention on the Rights of the Child*), Lyu, Chowc a Hwangde se domnívají, že v čínské společnosti není zneužívání dětí bráno jako společenský problém. Kromě toho mají Číňané tendenci věřit, že rodiče a pěstouni mají právo vzdělávat své děti jakýmkoli prostředky, které uznají za vhodné. Ba co více, v současnosti nemá ČLR žádné zákony k ochraně dětí vůči rodinnému násilí, neboť stávající zákony zajišťují pouze základní práva dětí.¹² Je zřejmé, že v postoji čínské společnosti k násilí na dětech dochází k výraznému pokroku a syndrom CAN začíná být chápán jako celospolečenský problém. Zároveň je ovšem nepopíratelné, že násilí na dětech musí být vymezeno patřičnou legislativou, a především ještě musí být iniciována daleko větší osvěta a transformace pohledu čínské společnosti na násilí na dětech.

V rámci této práce je nezbytné ujasnit si i čínskou terminologii k problematice. Čínský ekvivalent pro termín DN je 家庭暴力 (*jiātíng bàoli*). Stejně jako čeština nebo angličtina využívá sousloví tvořené ze slov „domácnost“ (家庭, *jiātíng*) a „násilí“ (暴力, *bàoli*). Termín někdy bývá se zachováním významu zkracován na 家暴 (*jiābào*). Někdy se lze setkat i s termínem 家庭虐待 (*jiātíng nüèdài*), jeho význam je ovšem téměř totožný. 虐待 stejně jako 暴力 znamená násilí, celkový význam znaků 虐待 je ovšem o něco širší

¹⁰ BECHYŇOVÁ, Věra. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha: IREAS, 2007, s. 9.

¹¹ LYU, Yu Wen, Julian Chun-Chung CHOW a Ji-Jen HWANG. Exploring public attitudes of child abuse in mainland China: A sentiment analysis of China's social media Weibo, *Children and Youth Services Review*, 2020.

¹² Ibid.

a lze je přeložit i jako vykořisťování či zneužívání. Čínská legislativa ovšem definuje primárně termín 家庭暴力, ten je ostatně používán i v médiích a v běžné komunikaci.

Ač neexistuje jednotná shoda, jak správně tuto problematiku nazvat, lze jasně konstatovat, že nehledě na to, jaké má daná terminologie přívlastky, vždy se k nim váže slovo násilí. Už tento termín v sobě nese obrovské nejasnosti. Sociologové ani psychologové nejsou dodnes schopni plně zodpovědět, kdy nastává a jaká vlastně je hranice agresivity, která by se dala vymezit jako společensky nebezpečný patologický jev. Slovo násilí, ač samo o sobě velmi neurčité, totiž v konečném důsledku jasně naznačuje jednání, které je nezákonné a trestné.¹³

Jak bude popsáno níže v případových studiích, DN zpravidla vykazuje ve všech případech podobné charakteristiky. Dle Ševčíka a Špatenkové, se většinou jedná o následující specifika:

- opakování a dlouhodobost,
- eskalace,
- jasné a neměnné rozdělení rolí,
- neveřejnost.¹⁴

Dnes je DN obecně známým pojmem používaným v běžném hovoru i v odborném jazyce. Přesto se celosvětově jedná o termín poměrně nový. K otevření diskuse nad násilím, jež se odehrává za zavřenými dveřmi domácností došlo až v 70. letech se vznikem feministických hnutí v USA. Dle Malachalové byla průkopnicí ve veřejné diskusi na téma domácího násilí americká psycholožka Leonora W. Walkerová, která ve své knižní prvotině *Týraná žena* (anglicky *The Battered Women*) z roku 1979 jako první upozornila na tzv. **syndrom týrané ženy**.¹⁵ Ševčík a Špatenková syndrom týrané ženy definují jako velmi komplexní a složitou mozaiku různých projevů skládající se ze symptomů posttraumatické stresové poruchy, naučené bezmocnosti a sebezničující zvládací strategie, jež v sobě zahrnuje popírání viny agresora, snahu o minimalizaci násilí, bagatelizaci následků a násilí obecně, popírání viktimizace, tj. zapírání násilí před okolím a odmítání pomoci.¹⁶ Termín syndrom týrané ženy znamenal pro Walkerovou závěr dlouhodobého výzkumu, v němž se snažila zodpovědět, proč nejsou ženy zažívající DN

¹³ MACHALOVÁ, Tatiana. *Domácí násilí: filosofická analýza pojmu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014.

¹⁴ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 23.

¹⁵ MACHALOVÁ. *Domácí násilí*, 2014, s. 13.

¹⁶ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011.

schopny opustit svého partnera. Jakkoliv feministicky se výzkum Walkerové mohl ve své době zdát, měl pro oběti DN obrovský význam, neboť jí Walkerová zpochybnila názory některých psychologů a lékařů, kteří tvrdili, že je oběť za násilí sama částečně zodpovědná a k násilí sama dává agresorovi podněty. Sama Walkerová později několikrát svoji definici syndromu týrané ženy změnila¹⁷, ovšem je nepopíratelné, že její práce se dá označit za „první pokus, který umožnil diagnostiku násilí v partnerských vztazích.“¹⁸

Kromě toho měl zásadní význam k otevření diskuse nad DN případ Američanky Francine Hughesové, která v roce 1977 upálila svého bývalého manžela. Hughesová byla obětí DN ze strany svého manžela již od svatby, fyzické a psychické násilí neutichlo ani po rozvodu, a to i přestože se snažila vyhledat pomoc. Policisté ovšem její snahy o záchranu svého života i života svých dětí ignorovali s argumentem, že osobně nebyli svědky žádné formy násilí. Poté, co Hughesová v zoufalosti zapálila dům během noci, kdy její bývalý manžel spal, byla obžalována z vraždy prvního stupně. Případ vyvolal velký celospolečenský ohlas a změnil pohled společnosti na DN, neboť Hughesová byla jako první žena souzena pod statusem osoby jednající na základě syndromu týrané ženy. V rámci soudního procesu byl tedy brán zřetel na dlouhodobé týrání, jemuž byla vystavována. Ač se Francine Hughesová poté nikterak nezapojila do boje za ženská práva nebo proti DN, její životní příběh poskytl veřejnosti vhled do problematiky DN, a i díky němu začala americká legislativa na násilí mezi partnery nahlížet jako na trestný čin. Především však tento tragický příběh pomohl prolomit celosvětové tabu a na DN se přestalo nahlížet jako na soukromou záležitost manželů, ale jako na vážný společenský problém.¹⁹

Pro Čínu je DN poměrně novým tématem. Zatímco výše zmíněné případy otevřely diskusi nad DN v západním světě, pro Čínu bylo toto téma tabuizované až do počátku 21. století. Čínská legislativa je v tomto ohledu poměrně nová, stejně tak medializace případů a veřejná společenská diskuse se začala otevírat až v posledních letech. Z tohoto důvodu není uveden příklad, který byl považován za průlomový ve vnímání DN čínským

¹⁷ Termín syndrom týrané ženy byl později pozměněn na termín „syndrom týrané osoby“, neboť odborníci byli schopni připustit, že oběťmi nemusí být nutně pouze ženy. (ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 42.)

¹⁸ MACHALOVÁ. *Domácí násilí*, 2014, s. 14.

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020.

obyvatelstvem. Následující kapitoly se však pokusí předložit výčet zásadních historických okolností a mediálně známých případů DN, které formovaly pohled čínské společnosti na DN páchané na ženách.

Mezi kritéria, na jejichž základě lze vymezit DN, patří diferenciací rolí aktérů na osobu ohroženou (oběť) a osobu násilnou (agresor, pachatel). Právě tato trvalá diferenciací je jedním z primárních rozdílů mezi běžnými neshody mezi manželi nebo partnery a aktéry DN. S nadsázkou lze říci, že hádky a občasné neshody jsou součástí partnerského soužití, od DN je ovšem odlišuje to, že se jejich aktéři napadají vzájemně a jejich role se střídají. V případě zde definovaného DN vždy ale jedna osoba zaujímá svou roli setrvačně a nezřídka dochází k eskalaci chování této osoby.

S rozdělením rolí aktérů DN úzce souvisí i **cyklus DN**, jenž je tvořen třemi periodicky se opakujícími a na sebe plynule navazujícími fázemi:

1. **Fáze narůstání tenze:** v této fázi dochází ke zvýšení napětí mezi partnery. Agresor se začíná chovat vznětlivě až zuřivě, často ho pohlcují záchvaty žárlivosti a využívá verbální agrese. Oběť se obává eskalace agresivity, proto se chová velmi poslušně a pečuje o agresora.
2. **Fáze násilí:** zpravidla trvá poměrně krátké období, ovšem pro oběť je to období nejnebezpečnější, neboť agresorovo chování se vystupňuje až do naprosté ztráty kontroly a otevřeného fyzického násilí, které může mít za následek zranění až smrt.
3. **Fáze smířování:** v poslední fázi dochází k uklidnění situace, kdy agresor projevuje lítost nad svým předešlým chováním a slibuje změnu svého chování. V některých případech však nedochází ani k „sebereflexi“ agresora, ale vinu za své chování připisuje ženě. Zpočátku bývá tato fáze zpravidla nejdelší, ovšem postupně dochází k jejímu zkracování až úplnému vymizení.²⁰

Ševčík a Špatenková upozorňují, že ač jsou role aktérů pevně dané, jsou aktéři DN propojeni citově, sociálně a ekonomicky.²¹ Obětí, stejně tak agresorem, se může stát kterýkoliv z manželů či partnerů. Většina odborníků a odbornic se ovšem shoduje, že daleko častější obětí násilí se stává žena jakožto fyzicky slabší osoba. Oficiální statistiky ČLR udávají, že nějakou formu DN zažila každá jedna žena ze čtyř, tedy 25 % všech žen

²⁰ Charakteristika oběti domácího násilí a důsledky domácího násilí na zdraví a prožívání obětí, *Stopnasili.cz* [online], 2016.

²¹ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 36.

žijících v Číně.²² Je ovšem velmi pravděpodobné, že počet ženských obětí je daleko vyšší. Nechtíc zlehčovat problematiku násilí na mužích, se bude tato práce z výše zmíněného důvodu, tj. že ženy jsou častějšími oběťmi DN, a z důvodu tradiční koncepce vnímání žen v čínské společnosti, věnovat výhradně násilí na ženách.

1.2 Genderově podmíněné násilí

DN spadá pod termín **genderově podmíněné násilí**. Genderově podmíněné násilí se však nevztahuje pouze na násilí mezi partnery. V úvodu práce bylo zmíněno, že dle odhadů OSN bylo celosvětově alespoň jednou za svůj život vystaveno fyzickému nebo sexuálnímu násilí (nebo obojímu) 736 milionů žen, tj. téměř každá třetí žena. Ač dle odhadů OSN násilí mezi partnery značně převyšuje, zahrnuje se do této statistiky i násilí páchané ze strany mužů, kteří nejsou s danými ženami v partnerském vztahu.²³ Genderově podmíněné násilí lze chápat jako množinu, která v sobě následně zahrnuje DN, znásilnění, sexuální zneužití a sexuální obtěžování, zastrašování na pracovišti, ve vzdělávacích zařízeních a dalších institucích, obchodování se ženami a nucenou prostituci.²⁴ Obecně lze genderově podmíněné násilí definovat jako jakýkoliv akt verbálního nebo fyzického násilí, nátlak nebo život ohrožující úkon proti ženě nebo dívce, které jí způsobí psychickou nebo fyzickou újmu nebo chování, které vede ke zbavení osobní svobody a které udržuje ženskou podřízenost.²⁵

Nejdůležitější mezinárodní úmluvou zaměřující se na boj proti genderové diskriminaci, je Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (v anglickém originálním názvu *Covenant on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, dále pouze CEDAW), která si od počátku svého vzniku v roce 1979 stanovuje jako prioritu prevenci všech forem násilí na ženách. Na CEDAW navázala v roce 1993 Deklarace o odstranění násilí na ženách (*Declaration on the Elimination of Violence against Women*, dále pouze EVAW). Tento dokument byl ovlivněn Světovou konferencí o lidských právech a jako první mezinárodně uznávaný dokument vymezil násilí na ženách za akt porušení lidských práv. EVAW definuje násilí na ženách jako jakýkoli

²² JANDRÉUS, Fredrik. Domestic abuse against women in China, *The Perspective* [online], 2012.

²³ Facts and figures: Ending violence against women, *UN Women* [online].

²⁴ Sexuální a genderové násilí | Boj proti sexuálnímu a genderovému násilí, *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online], 2016.

²⁵ HEISE, Lori, Ellsberg MARY a Gottmoeller MEGAN. A global overview of gender-based violence, *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 2002, s. 2.

čin genderově podmíněného násilí, které má za následek nebo pravděpodobně povede k fyzické, sexuální nebo psychické újmě nebo utrpení žen, včetně vyhrožování, nátlaku nebo svévolného zbavení svobody, ať už k němu dochází ve veřejném nebo soukromém životě.²⁶ Vzhledem k tomu, že ve většině případů násilí jsou oběťmi ženy, je násilí na ženách běžně používaným ekvivalentem k termínu genderově podmíněné násilí.²⁷

Kromě CEDAW, vydala OSN však i několik dalších důležitých úmluv k ochraně práv žen. V rámci problematiky genderového násilí je důležité zmínit Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi (*The Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children*), jež je od roku 2010 součástí Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (*United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*, dále pouze UNTOC). UNTOC se zabývá primárně mezinárodní drogovou trestnou činností, ve výše zmíněném protokolu však signatáři potvrzují, že budou „předcházet obchodování s lidmi a bojovat proti němu, se zvláštní pozorností věnovanou ženám a dětem.“²⁸

V rámci genderově podmíněného násilí v Číně je nutné si více přiblížit sexuální zneužívání a obtěžování, neboť tato problematika je v ČLR čím dál tím akutnějším problémem, který rezonuje jak v čínské společnosti, tak v zahraničních médiích a pohledu demokraticky smýšlejících států na ČLR. Boj proti sexuálnímu obtěžování je pro ČLR stále na počátku, neboť lze konstatovat, že začal až v roce 2018, kdy se zrodila čínská obdoba celosvětového hnutí Me Too. Citlivou tematiku pomohla otevřít sociální média, která za pomoci hashtagu #我也是 (*Wǒ yě shì*, v českém překladu „já také“) šířila zkušenosti mladých žen napříč internetem po celé Číně.

Mladé Číňanky mají mnohem větší povědomí o této problematice než starší generace a jsou ochotny o tomto tématu veřejně mluvit.²⁹ Virtuální internetový svět dává

²⁶ Declaration on the Elimination of Violence against Women, *Usnesení Valné hromady 48/104: Organizace spojených národů*, 1993.

²⁷ BRECKENRIDGE, Jan, Yang TING a Abner Weng CHEONG POON. Is gender important? Victimization and perpetration of intimate partner violence in mainland China, *Health Soc Care Community*, 2019.

²⁸ Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, *Zakonyprolidi.cz* [online], 2015.

²⁹ LIN, Zhongxuan a Liu YANG. Individual and collective empowerment: Women's voices in the #MeToo movement in China, *Voices From Asian Feminist Activism*, 2019, s. 117.

těmto odvážným mladým ženám příležitost otevírat doposud tabuizovaná témata a sdílet svoje traumata při snaze o společenskou osvětu a šíření povědomí o nebezpečí, které se může týkat kterékoliv ženy nebo dívky. V čínské společnosti se hnutí Me Too začalo šířit z univerzitních kampusů, kde studentky začaly vystupovat proti nevhodnému a obtěžujícímu chování ze strany profesorů, a rozšířilo se do pracovních sfér, charitativních organizací, mediálních či sportovních prostředí a náboženských institucí. Lin a Yang se domnívají, že má toto hnutí „zásadní význam a může být mezníkem v boji čínských žen za rovnoprávnost pohlaví.“³⁰

Legislativa zaměřující se na sexuální násilí sice v ČLR vznikla již v roce 1992, avšak termín sexuální obtěžování nedefinovala až do své novelizace v roce 2005. Otázku nedostatečného legislativního řešení problematiky otevřela řada veřejných kauz posledních let, které ukazovaly na sexuální obtěžování na pracovišti.³¹ Čínská vláda se dle oficiálního stanoviska snaží problematiku sexuálního obtěžování nezlehčovat a uznává, že je potřeba danou legislativu zlepšit.³² Dle vyjádření vlády dojde k přepracování již fungující legislativy upravující ženská práva tak, aby upřesnila definici sexuálního obtěžování a potvrdila zákazy o diskriminaci na pracovišti a zákazu forem emocionálního zneužívání.³³ Realita je ovšem taková, že nové aspekty čínské legislativy jsou značně omezené. Mnohá nařízení, která se čínská vláda chystá aplikovat, byla již implementována v jiných zákonech nebo nařízeních, jsou však velmi těžce vymahatelná úřady či soudem. Fungování dané legislativy se navíc odráží v obavách poškozených žen sdílet veřejně své příběhy, a tak dochází k tomu, že o vymáhání práva nežádají primárně oběti, ale pachatelé trestného činu sexuálního obtěžování. Zpravodajský server *The New York Times* upozorňuje, že až 93 % případů sexuálního obtěžování, o kterých bylo soudně rozhodováno během let 2018 až 2020, bylo soudní řízení otevřeno z popudu údajného pachatele nikoliv na žádost oběti. Ve většině takových případů pak dochází k tomu, že

³⁰ Ibid, s. 119

³¹ LONGARINO, Darius, Changhao WEI a Yixin (Claire) REN. China's Lawmakers Take More (Cautious) Steps Against Workplace Sexual Harassment, *The Diplomat* [online], 2021.

³² ZENG, Jing. #MeToo as Connective Action: A Study of the Anti-Sexual Violence and Anti-Sexual Harassment Campaign on Chinese Social Media in 2018, *Journalism Practice*, 2020.

³³ WANG, Vivian. China Moves to Overhaul Protections for Women's Rights, Sort Of, *The New York Times* [online], 2022.

pachatel nahlásí oběť z údajné pomluvy a poškození na cti a žádá od ní finanční náhradu.³⁴

Přestože se čínská vláda snaží prezentovat jako orgán odsuzující sexuální obtěžování a dle svého tvrzení aplikuje kroky, které by měly obtěžování zamezit, hnutí Me Too a feministické myšlenky obecně v ČLR naráží na rozkol s politickým prostředím a se zájmy Čínské komunistické strany (dále pouze ČKS). Iniciativa Me Too a hromadné akce feministických hnutí jsou dlouhodobě ve střetu zájmů s politickou ideologií, jež je postavena na zákazu hromadných protestů či medializování témat, které ČKS ubírají na legitimitě a důvěře. Přesvědčivým důkazem je tomu případ tenistky Peng Shuai, která koncem roku 2021 na svém účtu na sociální síti Weibo³⁵ obvinila ze sexuálního nátlaku bývalého vysokého funkcionáře ČKS Zhanga Gaoliho. Tenistčin příspěvek byl však téměř okamžitě smazán a nedlouho poté zmizela sama Peng Shuai. Když se po několika týdnech, během nichž její příběh vyvolal obrovskou mezinárodní pozornost i angažovanost jak organizací sportovních, tak i organizací zabývajících se porušováním lidských práv, podala oficiální vyjádření. Ve videu umístěném v oficiálních stranických médiích odmítla, že by kdy byla vystavěna sexuálnímu nátlaku a označila původní příspěvek za nedorozumění. Zdali se jednalo o osobní vyjádření tenistky, není zcela jisté, právě naopak, většina zahraničními médií zastává myšlenku, že se jedná o manipulativní a propagandistický čin ze strany ČKS. Celosvětové obavy o Peng Shuai tedy nadále přetrvávají.

Případ Peng Shuai však není zdaleka jediný, který vzbudil pozornost mezinárodních médií. Již v roce 2015 světová média oběhl případ zatčení pěti mladých žen protestujících proti sexuálnímu obtěžování v hromadné dopravě. Skupina, která je médií označována jako Feminist Five, byla po měsíci z vazby propuštěna, jejich kauza však dokázala, že feministická hnutí v ČLR čelí persekuci a cenzuře. Zatčení však zároveň vyvolalo obrovskou nevoli ze strany veřejnosti. V ČLR vznikla obrovská vlna podpory Feminist Five jednak ze strany čínských obhájců pro lidská práva, kteří usilovali o okamžité propuštění členek skupiny, a jednak ze strany běžných občanů, kteří s myšlenkami skupiny souhlasili.³⁶ V zahraničí vyvolalo zatčení skupiny velkou nevoli, která se šířila

³⁴ Ibid.

³⁵ Sina Weibo (新浪微博, *Xīnlàng wēi bó*) je jednou z největších a nejužívanějších sociálních sítí v Číně. Slouží ke sdílení příspěvků, fotek a zpráv.

³⁶ GUO, Ting. Blood brides: feminist activists cracking China's patriarchal order, *OpenDemocracy* [online].

sociálními médii za pomoci hashtagu #FreeTheFive. Kauza navíc rezonovala i na mezinárodní politické scéně, neboť se časově shodovala s obdobím, kdy měl čínský prezident Xi Jinping ku příležitosti dvacátého výročí Světové konference v Pekingu zastávat významnou roli na summitu OSN o právech žen v New Yorku.³⁷

Zatčení Feminist Five vedlo k naprosté přeměně feministického hnutí a feministických myšlenek v ČLR. Tato kauza totiž v konečném důsledku dokázala, že nehledě na to, jak intenzivně a hlasitě čínská vláda hlásá genderovou rovnoprávnost, kontrola a bezmezná loajalita obyvatelstva je jí stále přednější než řešení tohoto problému. Mnoho čínských feministek bylo na základě této události donuceno opustit rodnou zemi, aby v zahraničí mohly vést boj proti násilí na ženách. Na území pevninské Číny samozřejmě dále proti genderově podmíněnému násilí bojuje mnoho odvážných žen, jejich aktivita je však značně limitována a kontrolována.³⁸

2. Postavení žen ve společnosti

2.1 Struktura čínské rodiny

K pochopení současné situace DN a postavení žen v čínské společnosti je nezbytné připomenout si, jak byla čínská rodina strukturována historicky. Transformace rodinné struktury, jež přišla v minulém století, byla totiž v naprosté kontradikci toho, jak čínská společnost fungovala po tisíciletí. Pro Čínu vždy platilo, že rodina je základní sociální a ekonomickou jednotkou. Jedinec se tedy v případě nouze mohl spolehnout na pomoc svých příbuzných, a naopak se od něj očekávalo, že bude plně a zodpovědně vykonávat svoji úlohu v rodině.

Současná čínská rodina a její struktura se od té tradiční velmi liší.³⁹ Tradiční čínská rodina se vždy řídila principem patrilinearity, tedy zvyku, ve kterém příbuzenství přechází po otcovské linii.⁴⁰ Dcery tradičně opouštěly domy svých rodičů a stěhovaly se do rodiny, do níž se přivdaly. Naopak synové zůstávali žít se svými rodiči a bylo dané,

³⁷ FINCHER, Leta Hong. China's Feminist Five, *Dissent* [online], 2016.

³⁸ IMPIOMBATO, Daria. Women's rights in China and the legacy of the Feminist Five, *Australian Strategic Policy Institute: The Strategist*, 2020.

³⁹ „Tradiční čínskou rodinou označujeme podobu čínské rodiny z dob císařské Číny, zejména v časovém období 18.–19. století za dynastie Qing.“ (Dosedlová et al. *Tradiční rodina v Číně*, 2019, s. 10.)

⁴⁰ *Ibid.*, s. 10.

že se o ně musí ve stáří či nemoci postarat. Na syny se tedy pohlíželo jako na pokračovatele rodu, proto byli vždy před dívkami upřednostňováni.

Čínská rodina byla silně determinována konfuciánskými myšlenkami. Konfucianismus definuje hierarchii vztahů pomocí pěti vazeb (五伦, *wǔ lún*), které jasně určují postavení nadřazené a podřazené osoby. Mezi tzv. patero vztahy se tři z nich vztahují na rodinné vztahy:

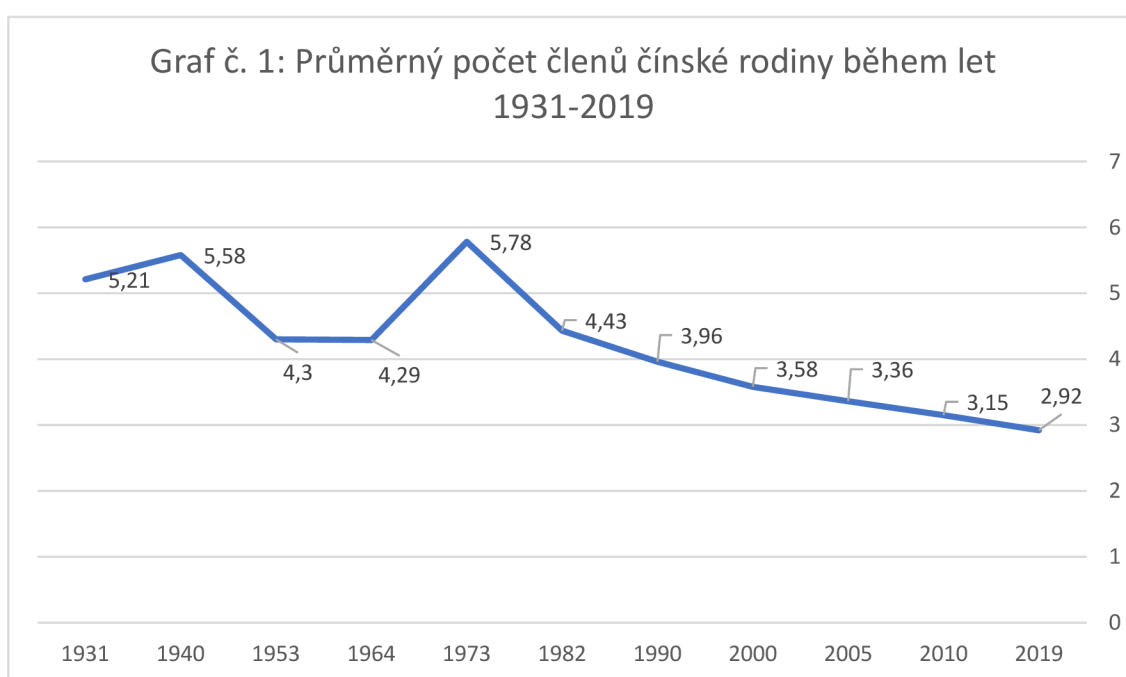
1. panovník – poddaný
2. otec – dítě
3. manžel – manželka
4. bratr – bratr
5. přítel – přítel

Touto hierarchickou rovnicí se čínská společnost řídila po staletí. Nejdůležitějším vztahem byl vždy vztah mezi panovníkem a poddaným. V Číně fungoval tzv. mandát nebes, který lze chápat jako božské oprávnění císaře vládnout zemi. Za druhý nejdůležitější vztah byl považován vztah otce a dítěte. Jak již vyplývá z hierarchického žebříčku, byl tento vztah považován za důležitější než vztah mezi manžely. Syn by tak měl vždy upřednostnit přání rodičů před přáním manželky. V rámci tohoto vztahu je nezbytné zmínit další z klasických myšlenek konfucianství – synovskou oddanost (孝, *xiào*), která přikazovala synům bezmeznou oddanost a úctu k rodičům, primárně k otcům, a přikazovala jim se o rodiče postarat ve stavu nemoci či stáří. Otec byl považován za nejvýznamnější osobu, která měla rodinu reprezentovat a zároveň zajistit, že nedojde ke destabilizaci rodinného statusu. V rámci plnění své role musel otec trestat neposlušně se chovajícího člena ne pouze za účelem nápravy dané osoby, ale hlavně proto, aby udržel harmonii a pořádek v domácnosti. Role manžela od manželky se tradičně lišila tím, že muž byl zodpovědný za výchovu a kázeň dětí, zatímco ženě byla svěřena péče o děti. Role muže představovala roli největší autority.⁴¹ Za jediný rovnocenný vztah byl v konfucianství považován vztah přátel.

Ideální rodina byla rodina rozšířená. Pro tento ideál se vžil termín 四世同堂 (*sì shì tóng táng*), tedy přání, aby alespoň čtyři generace žily pod jednou střechou a sdílely

⁴¹ LEE, Shu-Ching. China's Traditional Family, Its Characteristics and Disintegration, *American Sociological Review*, 1953, s. 275.

každodenní život.⁴² Tradiční čínská rodina byla rodina o obrovském početním zastoupení, dnes se rodiny však zmenšily na rodiny nukleární, což znamená, že jednu domácnost tvoří pouze manžel, manželka a děti. Po vzniku ČLR došlo ke zrušení feudálního vlastnictví půdy a rozdělení půdy jednotlivým členům. Zároveň kdysi chudí dělníci nabili na majetku, takže si mohli dovolit vlastní bydlení. Tak došlo k roztříštění tradičních rodin žijících pospolu v jedné domácnosti v rámci širokých rodinných vazeb a rodina se zmenšila na nukleární.⁴³ Běžná čínská rodina se navíc setrvačně zmenšuje (viz graf č. 1). Zatímco před vznikem ČLR v roce 1950 průměrný počet členů jedné domácnosti převyšoval pět osob, v roce 2019 průměrnou rodinu tvořilo pouze 2,92 členů.

Graf č. 1: Průměrný počet členů čínské rodiny během let 1931–2019 (Statista.com)

K trendu zmenšování nukleární rodiny dochází částečně přirozeně. Celospolečenská socio-ekonomická transformace vedla a stále vede k menší porodnosti. ČLR v tomto ohledu navíc zásadním způsobem přispěla politika jednoho dítěte (计划生育政策, *jìhuà shēngyù zhèngcè*), která byla aplikována od počátku 80. let s cílem snížit počet obyvatel. Zmenšování rodiny mělo na role žen ve společnosti zásadní vliv.

⁴² Dosedlová et al. *Tradiční rodina v Číně*, 2019.

⁴³ YI, Zeng. Changes in Family Structure in China: A Simulation Study, *Population and Development Review*, 1986, s. 677.

S menším počtem potomků se zmenšila i péče a starost o domácnost a ženy mohly získat prostor pro vzdělání, budování kariéry či věnování se svým koníčkům.

I manželství jako takové však aktuálně stojí před velkou výzvou a transformací. Jedním z důvodů je, že mnoho Číňanů odmítá svatbu a žití v partnerském svazku nebo nemohou najít vhodného partnera. Současně dochází k přirozenému zvyšování věku, kdy lidé vstupují do manželství. Zatímco čínské zákonodárství stanovuje možnou hranici vstupu do manželství na 22 let pro muže a 20 pro ženy⁴⁴, průměrný věk, kdy ženy v roce 2017 do manželství vstoupily, byl 25,7 let.⁴⁵ Souběžně dochází k masivnímu a neřízenému nárůstu rozvodovosti. Všechny tyto faktory dokazují, jak obrovskou transformací Čína v oblasti manželství prošla a systematicky dále prochází.

2.2 Diferenciace rolí

Diferenciace manželských rolí, tj. funkce role manžele a manželky v rodině, má v Číně obrovskou historii (viz výše zmíněných patero vztahů). Role ženy byla v historii velmi složitá. Vzhledem k tomu, že po svatbě přicházela do rodiny svého manžela, byla chápána téměř jako naprostá cizinka. Nezřídko se stávalo, že se provdala za muže, kterého nikdy předtím neviděla, a to i přestože k ujednání sňatku došlo mnohdy již mnoho let dopředu, nezřídko dokonce již před jejich narozením. Žena byla povinna se plně podvolit tradicím a pravidlům rodiny, do které se přivdala. Pokud měla s novou rodinou jakýkoliv problém, manžel ji musel zavrhnout nehledě na to, jaké byly jeho vlastní pocity, neboť hierarchický vztah s rodiči musel muž vždy upřednostňovat.

Právě s rozdělením rolí je tematika DN úzce spojena, neboť přestože Čína dlouhodobě hlásá genderovou rovnost, pozůstatky konfuciánských myšlenek mají na manželství a na postavení žen velké dopady dodnes. Je důležité připomenout, že v historii, a zdaleka ne pouze jenom té čínské, byly sňatky realizovány na základě ekonomického a sociálního aspektu, nikoliv z důvodu romantického podtextu, na jehož základě vzniká většina sňatků dnes. Idea romantické lásky je vlastně poměrně novým termínem. Čínská kultura se navíc na romanci dívá daleko skeptičtěji, než je zvykem v západním světě. Zatímco tradiční západní literatura definuje lásku na základě konceptu štěstí, který přináší, čínská kultura nahlíží na lásku více negativně a spojuje ji daleko více

⁴⁴ K posunutí věkové hranice pro vstup do manželství došlo v průměru implikace zákonu o politice plánované porodnosti s cílem oddálit početí dítěte, což mělo vést ke snížení počtu potomků.

⁴⁵ Average age of women at first marriage in China from 1990 to 2017, *Statista.com* [online].

se smutkem a bolestí.⁴⁶ Vzájemná přitažlivost dle Diona proto neplatí za primární faktor k výběru partnera v Číně ani v moderní době. Jak bylo zmíněno, primárním byl ekonomický a sociální status potenciálních partnerů a na tento faktor je zásadním způsobem pohlíženo dodnes.⁴⁷

Čínská kultura definuje muže a ženu pomocí elementů yin (阴 , *yīn*) a yang (阳 , *yáng*). Tyto elementy byly definovány již v tradiční knize čínské kosmologie *Knize proměn*, která patří mezi pět klasických děl konfuciánského kánonu. Jsou to právě elementy yin a yang, které lze dnes považovat za první důkaz ženské a mužské nerovnosti. Yin determinující ženský element je konfucianismem definován jako negativní princip v přírodě, yin ostatně v doslovném překladu znamená „stín“. Obecně symbolizuje yin věci tmavé, skryté, chladné či slabé. Naopak yang, jenž je znám jako element mužský, představuje věci pozitivní, světlé, silné nebo aktivní. Yang obecně představuje všechny dobré a cnotné aspekty, zatímco yin představuje všechny kategorie zla. Tedy i v případě, že jsou muži zlí, zastávají sílu yang. Na tuto genderovou nerovnost z *Knihy proměn* navázal další z konfuciánských kánonů *Knihy písní*, kde je v jedné z písní napsáno „Když se narodil chlapec, ležel na posteli a byl mu dán nefrit na hraní. Když se narodila dívka, ležela na zemi a na hraní jí byla dána dlaždice.“⁴⁸

Ženy byly obecně diskriminovány již od narození. Jak bylo již zmíněno, vysněným potomkem pro Číňany byl vždy chlapec, dívka vždy znamenala pro rodiče zklamání. Dívky nebyly považovány za hodny chlapcům ani během dospívání, kdy jim nebylo umožněno řádné vzdělání. Tento zvyk přetrvávající až do 20. let 19. století je také zakořeněn v konfucianismu, neboť dle Konfucia je za cnost ženy považován nedostatek vědomostí a talentu.⁴⁹ Pro fenomén preferování chlapců vůči dívkám se v Číně vžil idiom 重男轻女 (*zhòngnán qīng nǚ*), který se dá volně přeložit jako „vážit si mužů a ženám přikládat menší význam“.

Základním principem, který definoval postavení žen v čínské společnosti byl souhrn pravidel tři poslušnosti a čtyři ctnosti (三從四德, *sāncóng sìdé*), jenž vznik v době

⁴⁶ DION, Karen K. a Kennet L. DION. Cultural perspectives on romantic love, *Personal Relationships*, 1996, s. 7.

⁴⁷ Ibid, s. 10.

⁴⁸ GAO, Xiongya. Women Existing for Men: Confucianism and Social Injustice against Women in China, *Race, Gender & Class*, 2003, s. 115.

⁴⁹ Ibid, s. 120.

vlády dynastie Han (206 př.n.l.–219 n.l.). Na základě principu Tři poslušností byla žena vždy podřízena muži, neboť musela bezmezně poslouchat svého otce a následně svého manžela. Podřízená muži zůstávala i za situace, kdy došlo k úmrtí manžela. Pokud taková situace nastala, musela poslouchat svého syna. Čínská společnost si velmi cenila a vážila žen, které po smrti manžela samy spáchaly sebevraždu, neboť tím dokazovaly svou bezmeznou loajalitu. Z tohoto důvodu byla sebevražda žen po smrti manžela velkým fenoménem.⁵⁰ Na bezdětnou a ovdovělou ženu bylo pohlíženo jako na společenskou spodinu. Čtyři ctnosti, jež určovaly chování žen, byly: správná morálka, správná řeč, skromné vystupování a pilné vyšívání.⁵¹

Postavení ženy v manželství bylo tradičně velmi nerovnoprávné. Tradičně sňatky nebyly realizovány na základě vzájemné přitažlivosti, ale byly podřízeny rozhodnutí a volbě rodičů. Domluvené sňatky byly oficiálně zakázány v 50. letech 20. století při reformně manželského zákona, intervence rodičů do partnerských vztahů je ovšem patrná dodnes.⁵² Manželka byla do rodiny vybírána na základě tří podmínek: schopnosti porodit dítě, schopnost dodržovat rodinná pravidla a schopnost vydržet tvrdou práci v domácnosti.⁵³ Například tedy pro ženy, které se narodily jako jedináčky, bylo velmi složité najít si manžela, neboť se veřejnost domnívala, že i u nich bude velká pravděpodobnost nízké porodnosti nebo úplné neplodnosti. Primárním úkolem ženy tedy bylo rodit děti, ideálně syny. Pokud žena nebyla schopna porodit syna, byla shledávána vinnou ze spáchání nejhoršího mravního zločinu a byla vystavěna ponižování a celkově nepřátelskému postoji ze strany zbytku rodiny i široké veřejnosti.

Avšak ani porození syna nedávalo ženě jistotu slušného života. Konkubinát, který byl v Číně praktikován značnou část její historie, podkopával manželkám naději na úctu ze strany rodiny, neboť manželovi konkubíny mu také mohly zplodit syna a na manželku tedy bylo nahlíženo s despektem a názorem, že pouze splnila to, co se od ní očekávalo,

⁵⁰ Ibid, s. 117.

⁵¹ SHAO, Jirong. The Family Status of Chinese Women – the Past and the Present, *Student Affairs Digital Community Development*, 2006.

⁵² V ČLR je aktuálně velkým fenoménem tzv. manželský trh (婚姻市场, *hūnyīn shìchǎng*), který bývá tradičně organizován v parcích či veřejných prostranstvích velkých měst. Těchto „trhů“ se zpravidla zúčastní rodiče či prarodiče, kteří zde věší ručně psané cedule s informacemi o jejich dítěti a požadavky na potenciálního partnera. Tento trend vznikl z důvodu nemožnosti najít si partnera (např. z důvodu genderového nepoměru, tedy průměrně nižšího počtu žen ku mužům) nebo z neochoty mladších generací vstupovat do manželství.

⁵³ LEE, Shu-Ching. China's Traditional Family, *American Sociological Review*, 1953, s. 276.

a to, co ostatní ženy zvládnou také.⁵⁴ Konkubinát ostatně svou významnou roli zastává dodnes, a to i přesto, že byl oficiálně zrušen při vzniku ČLR v roce 1949. V Číně se totiž stávají velkým fenoménem tzv. *ernai* (二奶, *Èrnǎi*), které se dá doslovně přeložit jako „druhé ženy“. *Ernai* mnohdy totiž nejsou před manželkami a veřejností utajovanými milenkami, ale dalšími partnerkami manžela, o kterých ví legitimní manželka i okolí. Často se jedná o finančně vydržované ženy, s nimiž muži udržují vztah, neboť se v Číně stále udržuje myšlenka, že více žen značí vysokou společenskou úroveň.⁵⁵

Obecně lze tedy konstatovat, že konfucianismus připsal ženám tři role: sexuální objekt a majetek mužů, nástroj k rození dětí a služebnou fungující k potřebám celé rodiny.⁵⁶ Gao upozorňuje, že předsudky vůči ženám a nerovnost žen obecně v Číně existovaly ještě před rozšířením konfucianismu, jedním dechem ovšem dodává, že je to právě konfucianismus a jeho myšlenky, které z žen udělaly „otrokyně manželství ve vlastnictví svých mužů.“⁵⁷

V Číně nebylo manželství chápáno jako manželství dvou osob, ale spíše jako svazek dvou rodin. Na hierarchickém žebříčku rodiny byla přivdaná žena až na spodních příčkách. Pokud se žena svému manželovi znelíbila, mohla být svévolně fyzicky zneužívána a trestána. Taková žena neměla žádné zastání ani možnost, na koho se obrátit, stejně tak pro ni neexistovala žádná forma ochrany. Ba co více, byla to právě žena, kdo byl obviňován za problémy v rodině. Pokud byla rodina bohatá, měl manžel právo ženu vyhnat a pořídit si novou.⁵⁸ Ženám nepřipadalo privilegium zažádat o rozvod, jediný, kdo mohl nechat manželství rozvést byl muž. Do 19. století nemůžeme mluvit o rozvodu v pravém slova smyslu, byl uplatňován pouze tzv. *xiuqi* (休妻, *xiūqī*), který lze volně přeložit jako „vyhnání manželky“. To bylo pro ženu i její rodinou největší možné zahanbení, jaké mohly zažít. Jedním nejčastějších důvodů, proč mohly být ženy vyhnány do rodného domova byla výše zmíněná neschopnost porodit syna.

⁵⁴ EBREY, Patricia. Women in Traditional China, *Asia Society: Center for Global Education* [online].

⁵⁵ XIAO, Suowei. Women's Work: How 'Ernai' Mistresses Bolster Fragile Masculinity, *Sixth Tone* [online], 2019.

⁵⁶ GAO. Women Existing for Men, *Race, Gender & Class*, 2003, s. 118.

⁵⁷ Ibid, s. 114.

⁵⁸ Ibid, s. 122.

Násilí k ženám se projevovalo i v tradičních zvycích čínské kultury. Jasným důkazem toho je tradice svazování chodidel (缠足, *chánzú*).⁵⁹ Tento rituál byl ostatními národy velmi haněn, v Číně však přetrvával až do 20. století. Ač je dnes chápán jako jeden z nejbrutálnějších rituálů vůbec, je zároveň jedním z nejdéle trvajících a nejvíce rozšířených zvyků v historii, neboť jeho začátek je datován do období 10. století. Od té doby se v Číně pěstovala myšlenka, že svázané nohy jsou primárním ukazatelem ženské krásy, a to i přes fakt, že se jednalo o velmi bolestivý proces, který ženy zásadním způsobem pohybově omezoval, doživotně jim deformoval chodidla a ničil zdraví. Mimo to ale také tento zvyk vedl k závislosti žen na mužích, neboť ženy nebyly schopné plnohodnotné práce ani prakticky jakéhokoliv většího fyzického pohybu.⁶⁰

Mezi události, které měly zásadní vliv na postavení žen v čínské společnosti, bez pochyby patří i kontroverzní politika jednoho dítěte, která začala být aplikována od konce 70. let s cílem snížit počet obyvatel. Ta měla na ženy dopady hned v několika aspektech. Jednak je důležité připomenout dopad na psychiku žen. V historii byly čínské ženy zvyklé stát se matkami mnoha potomků, politika jednoho dítěte mohla tak způsobit zásadní újmu na psychickém rozpoložení všech žen, které toužily po více než pouze jednom dítěti. Navíc je důležité zmínit, že jedním z nástrojů k zefektivnění fungování politiky jednoho dítěte byla v některých oblastech praktikovaná nucená sterilizace a nucené potraty. Short, Ma a Yu tvrdí, že v době nejstriktnějšího dodržování politiky byla sterilizována až polovina žen produktivního věku.⁶¹ Nucená sterilizace měla negativní dopady nejen na psychiku žen, ale mnohdy i na jejich zdravotní stav, neboť k zákroku nedocházelo vždy ve zcela vhodných hygienických podmínkách a zákrok zahrnoval mnoho vedlejších účinků.⁶²

Politika jednoho dítěte a tradiční čínské přesvědčení, že preferovaným potomkem má být syn, navíc vedly k obrovské míře infanticidy dívek, která je známá i jako „fenomén pohřešovaných (či zmizelých) dívek“. K usmrcení dívek docházelo často ještě před

⁵⁹ Se svazováním chodidel se začínalo většinou kolem 5. roku věku dívky. Cílem tohoto zvyku bylo zastavit růst chodidel za pomoci pevného svázání chodidla bandáží. Vlivem tohoto procesu došlo ke zlámání nártu a ženy musely tíhu celého těla orientovat do pat.

⁶⁰ LI, Yuhui. Women's Movement and Change of Women's Status in China, *Journal of International Women's Studies* [online], 2000.

⁶¹ SHORT, Susan E., Linmao MA a Wentao YU. Birth Planning and Sterilization in China. *Population Studies*. 2000.

⁶² TAYLOR, Adam. The human suffering caused by China's one-child policy, *The Washington Post* [online], 2015.

narozením nebo byly dívky zabity těsně po narození. Dle odhadů se jedná až o 40 milionů pohřešovaných dívek, tedy téměř 8 % novorozených miminek, která byla zabita nebo dána k adopci do zahraničí.⁶³ Tento fenomén vedl mimo jiné k obrovskému nepoměru pohlaví, se kterým se Čína potýká dodnes. Ač v této oblasti došlo ke zlepšení a v roce 2021 byl průměrný počet mužů vůči ženám 104 ku 100,⁶⁴ má tento nepoměr zásadní sociální dopady, které zahrnují převyšující počet mužů téměř o 40 milionů. Tento problém následně vede k dalšímu fenoménu, a sice, že roste počet mužů, kteří si nedokáží najít partnerku, což může být obrovský vliv na demografický vývoj Číny.

2.3 Boj ze genderovou rovnoprávnost

Postavení žen ve společnosti se začalo měnit s pádem císařského zřízení v roce 1911. Čína začala být ovlivněna myšlenkami západních učenců, kteří mimo jiné hlásali genderovou rovnost, vzdělání pro ženy a zapojení žen do společenského života.⁶⁵ Zásadní vliv v boji za ženskou emancipaci mělo v roce 1919 Hnutí 4. května⁶⁶, kdy začala vznikat první feministická hnutí. Hnutí za práva žen v tomto období požadovalo stejná práva pro ženy jako pro muže, konec polygamie a dohodnutých manželství a zlepšení přístupu žen ke vzdělání. Je důležité zmínit, že mezi aktivisty těchto hnutí patřili převážně muži, kteří tak v rámci Hnutí 4. května jednali s vidinou rozvoje do té doby velmi zaostalé Číny a budování nového a silného státu. Pozitivní dopady hnutí se nakonec přece jen dostavily, ale lze říci, že se týkaly primárně vysoce postavených žen z elitních městských rodin. Ženy, které žily na venkově, byly pozitivními změnami ovlivněny jen minimálně.⁶⁷

Přesto v Číně až do 50. let 20. století zůstávají aktuální dětské sňatky, polygamie, konkubinát, zabíjení dívek v novorozeneckém období a obecně agresivní chování bez respektu vůči ženám. Přestože lze sledovat náznaky jakési transformace v postoji k ženám již v průběhu 40. a 50. let, kdy tehdejší ústava stanovovala kvóťový systém

⁶³ JIANG Quanbao et. al. Estimates of Missing Women in Twentieth Century China. *Continuity and Change*, 2012.

⁶⁴ Sex ratio in China from 1953 to 2021, *Statista.com* [online], 2021.

⁶⁵ JIANG Quanbao et. al. Estimates of Missing Women, *Continuity and Change*, 2012, s. 30.

⁶⁶ Hnutí 4. května (五四運動, Wǔ Sì Yùndòng) známé též jako Hnutí za novou kulturu bylo politické a kulturní hnutí, které vypuklo v Číně v roce 1919 jako reakce na mírovou konferenci v Paříži. Hnutí se posléze rozšířilo i do kulturní a ideologické oblasti, přičemž cílem hnutí byl boj za literární obrodu. Hnutí bylo nepřímým impulzem k rozvoji socialismu v Číně, a tedy i vzniku KSC.

⁶⁷ LI, Yuhui. Women's Movement, *Journal of International Women's Studies*, 2000, s. 31.

na zastoupení žen ve volebním systému,⁶⁸ zásadní zlom v postoji k ženám přišel po založení ČLR v roce 1949. Mao Zedong si plně uvědomoval, že ženy tvoří polovinu společnosti, a tak s cílem ještě více upevnit svoji moc začal hlásat ženskou rovnoprávnost. Byl to právě Mao Zedong a jeho údajný výrok „ženy nesou polovinu nebe“ (妇女能顶半边天, *fù nǚ néng dǐng bànbiāntiān*), kdo rozpochyboval tok událostí vedoucí k emancipaci žen. Ač se tento citát stal jednou z nejrozšířenějších frází maoistické éry, situaci spíše vystihovalo další Mao Zedongovo prohlášení, že „ženy a muži jsou si rovni. Co dokáží muži, dokáží i ženy.“⁶⁹ Jediný aspekt, ve kterém byly ženy vnímány jako rovnocenné muži, byly totiž pracovní povinnosti, zejména pak v období Velkého skoku vpřed (1952–1962), kdy musely ženy vykonávat stejně fyzicky náročnou práci jako muži.⁷⁰ Tato situace vedla k tomu, že na ženách ležela ještě větší tíha a nátlak než doposud. Americká antropoložka specializující se na feministickou antropologii Lisa Rofel (prostřednictvím Johnse) popsala čínské ženy v 50. letech jako „objekty komunistického státu, který používal rétoriku osvobození žen k prosazování svých vlastních cílů. V této verzi byly čínské ženy stále oběťmi... nebyly prací osvobozeny, ale místo toho byly nyní dvojnásobně zatíženy požadavky socialistického státu.“⁷¹

Základní zákon implementovaný při založení ČLR ve článku č. 6 hlásal, že „Čínská lidová republika zruší feudální systém, který drží ženy v otroctví. Ženy budou mít stejná práva jako muži v politickém, hospodářském, kulturním, vzdělávacím a společenském životě. Vstoupí v platnost svoboda manželství pro muže a ženy.“⁷² S odstupem času lze toto prohlášení považovat za poněkud propagandistické, tím spíše, když boj za ženskou rovnoprávnost byl zastíněn tragickými událostmi odehrávajícími se v Číně ve 2. polovině 20. století. Nelze ovšem popřít, že tento přístup vedl k vytvoření potřebné legislativy ke zlepšení postavení žen ve společnosti. 1. května 1950 byl přijat nový Zákon o manželství (新婚姻法, *Hūnyīn Fǎ*), který definoval pro Čínu zcela novou formu manželského svazku. Jak ovšem socioložka Yuhui Li upozorňuje, souběžně s implementací Zákona o manželství se naplno rozběhly kampaně za mobilizaci žen

⁶⁸ DIRLIK, Arif. Louise Edwards, Gender, Politics, and Democracy: Women's Suffrage in China, *China Perspectives*, 2009.

⁶⁹ ZHONG, Xueping. Women Can Hold Up Half The Sky. *Words and Their Stories*, 2010, s. 227.

⁷⁰ Čínské ženy nesou polovinu nebe, ale feminismus je tak trochu sprosté slovo, *Sinopsis* [online], 2017.

⁷¹ JOHNS, Jamie. "What Do Women Live For?": *Women of China and the All-China Women's Federation*. New York, 2010, s. 7.

⁷² LI, Yuhui. Women's Movement, *Journal of International Women's Studies*, 2000, s. 31.

k účasti na trhu práce. V rámci těchto kampaní bylo mnoho žen nuceno opustit rurální oblasti a přestěhovat se do měst, kde mohly vykonávat práce v lehkém průmyslu a dopomoci tak splnění Mao Zedongovi vize o ekonomickém rozvoji ČLR.⁷³ Mluvit tedy o zlepšení situace by bylo poměrně nadnesené.

Po tragickém období Velkého skoku vpřed, jenž bezprostředně vedl k obrovskému hladomoru, a po Kulturní revoluci (1966–1969), jež je obecně považována za jedno z nejtragičtějších období čínské historie obecně, se boj za zlepšení otázky žen rozběhl znovu až po roce 1978, kdy se ČLR začala otevírat světu. Spíše než k řešení, však došlo k prohlubování tohoto problému. ČLR začala realizovat ekonomickou transformaci, která z ní udělala jednu z největších ekonomik světa. Ekonomické reformy však neměly na postavení žen zcela pozitivní dopady. Začaly se objevovat problémy pracovních nerovností a s tím spojené problémy stále se zvyšujících nerovností příjmů.⁷⁴

Na druhou stranu se nedá popřít, že ekonomická transformace a otevření se světu mělo velmi pozitivní dopady na vzdělání žen a vnímání žen obecně. Rozvod, který byl sice ženám umožněn již od promulgace nového Zákona o manželství, přestal být vnímán jako něco negativního a zahanbujícího, ba právě naopak, otevření Číny světu toto téma detabuizovalo. Ženy, ač často platově i kariérně velmi znevýhodněné, se dnes těší totožné legislativní ochraně jako muži a platí pro ně stejná práva a povinnosti. Vliv konfuciánských tradic, které po tisíce let určovaly, že žena není muži rovna a má mu být plně podřízena, a které defacto schvalovaly násilí páchané na ženách, je ovšem natolik silný, že ani dnes nemůžeme čínskou společnost označit za genderově rovnoprávnou.⁷⁵

2.4 Organizace a úmluvy pro práva žen a obětí domácího násilí

ČLR si je vědoma, že postavení žen ve společnosti je velmi důležitým tématem. Z tohoto důvodu je signatářem nejvýznamnějších mezinárodních smluv či členem významných mezinárodních organizací, které se otázkou genderové rovnoprávnosti a práv žen zabývají. V samotné pevninské Číně aktuálně funguje několik vládních organizací pro boj za ženská práva. Dodržování mezinárodních úmluv a nestrannost čínských národních institucí je však stále velmi kontroverzním tématem.

⁷³ Ibid, s. 32.

⁷⁴ Ibid, s. 33.

⁷⁵ ZENG. #MeToo as Connective Action, *Journalism Practice*, 2020, s. 3.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen

Primárním dokumentem, který má celosvětově zaštiťovat práva žen, je již zmíněná Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW). CEDAW byl přijat Valným shromážděním OSN v roce 1979 a definuje diskriminaci jako „jakékoli rozlišování, vyloučení nebo omezení na základě pohlaví, které má za následek nebo účel narušení nebo zrušení uznání, požívání nebo výkonu ze strany žen, bez ohledu na jejich rodinný stav na základě rovnosti mužů a žen, lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské či jakékoli jiné oblasti.“⁷⁶ ČLR potvrdila svůj souhlas s bojem proti diskriminaci žen podpisem dokumentu v roce 1980. Přesto je čínské jednání a legislativa mnohokrát v rozporu s body, ke kterým se zavázala. Ač je celý dokument k tématu ženské rovnoprávnosti velmi důležitý a všechny jeho body jsou spojené s tématem násilí na ženách, zaměříme se na několik, které budou úzce souviset s následujícími kapitolami.

Ve článku č. 2a se například ČLR zavázala, že „prostřednictvím příslušných vnitrostátních soudů a jiných veřejných institucí zajistí účinnou ochranu žen před jakýmkoli aktem diskriminace“.⁷⁷ Tento bod je k tématu této práce velmi relevantní, neboť jak dokáže analýza níže čínské veřejné úřady stále k ženám nepřístupují zcela rovnoprávně. Dle článku č. 16 by ČLR „měla přijmout veškerá vhodná opatření k odstranění diskriminace žen ve všech záležitostech týkajících se manželství a rodinných vztahů.“⁷⁸ Tento článek mimo jiné garantuje ženám právo vstoupit do manželství dobrovolně a zaručuje jim stejná práva během manželství a jeho zániku.⁷⁹ V tomto článku je navíc důležité zvýraznit bod e, na jehož základě je ženám garantována svoboda ve volbě počtu dětí.⁸⁰ Tento závazek je v naprostém rozporu z politikou plánované porodnosti, kterou ČLR začala aplikovat od konce 70. let, tedy přibližně ve stejném období, kdy podepsala CEDAW. Jedním z programů politiky plánované porodnosti byla i kontroverzní politika jednoho dítěte, která dovolovala manželům pouze jednoho potomka. ČLR si tedy již v době signatury byla velmi dobře vědoma, že úmluvu nebude schopna dodržovat. Barradas navíc upozorňuje, že politika jednoho dítěte byla v rozporu

⁷⁶ *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, OSN, 1979.*

⁷⁷ *Ibid, článek 2a.*

⁷⁸ *Ibid, č. 16.*

⁷⁹ *Ibid, č. 16c.*

⁸⁰ *Ibid, č 16e.*

s CEDAW rovnou v několika bodech.⁸¹ Tento příklad dokazuje, že ač se čínská vláda prezentuje jako orgán bojující za ženská práva, upřednostňuje vlastní zájmy před jednou z nejdůležitějších mezinárodních úmluv pro práva žen.

Křesťanské sdružení mladých žen

Za první mezinárodní organizaci spojenou s otázkou ženské emancipace lze označit Křesťanské sdružení mladých žen (*Young Women's Christian Association*, dále pouze YWCA). YWCA vznikla v roce 1855 v Londýně, kde se v rámci sufražetského hnutí snažila bojovat za práva žen. Ač organizace na svém začátku sjednocovala pouze křesťansky smýšlející ženy, její revolucionářská myšlenka se v roce 1890 rozrostla až do Číny. Z počátku tvořily většinu členek a vedení organizace cizinky, avšak nástup popularity organizace zapříčinil i obrovský zájem o členství samotných Číňanek. Ač popularita YWCA začala stagnovat ve chvíli, kdy se v Číně počátkem 20. let 20. století začal rodit komunismus, byla to právě tato organizace, kdo v Číně otevřel debatu nad otázkou problémů žen a inicioval vznik a rozvoj dalších feministických organizací, přičemž mnoho členů a členek těchto navazujících organizací bylo vyškoleno právě členkami YWCA. YWCA přivedla do Číny zkušenosti, ze kterých mnohé další organizace čerpaly. Čínská pobočka YWCA vznikla primárně z iniciativy pobočky americké, přesto si ve svém počátku kladla cíle charakteristické na čínskou společnost: sociální změny v zájmu národního blaha, mezi které patřilo zlepšení vzdělání a boj proti otrokářství, konkubinátu a prostituci. Kromě toho se YWCA snažila o osvětu a zlepšení hygienických podmínek a péče o děti. Zásadní zásluhy fungování YWCA na čínském území lze shledat především v edukační oblasti, neboť právě díky této organizaci se mnoha čínským ženám dostalo čtenářské gramotnosti. Do svého úpadku ve 20. letech 20. století, za které mimo jiné mohl název organizace a její odkaz na křesťanství, byla YWCA za své zásluhy velmi ceněna. Přesto lze YWCA označit za velmi důležitého předchůdce feministického hnutí v Číně.⁸² Ostatně organizace je na čínské pevnině aktivní dodnes, svou agendu však kromě boje za zlepšení postavení žen obohatila o všestrannou humanitní a humanitární činnost, jejíž cílovou skupinou již nejsou pouze ženy.

⁸¹ BARRADAS, Antónia M M. Gendercide in China, *Academia*, 2010.

⁸² Ibid.

⁸² DRUCKER, Alison R. The Role of the YWCA in the Development of the Chinese Women's Movement, 1890-1927, *Social Service Review*, 1979.

Celočínská federace žen

Nejdůležitější čínskou národní organizací zaměřující se na ochranu práva žen a jejich rovnoprávnost je Celočínská federace žen (*All-China Women's Federation*, 中华全国妇女联合会, *Zhōnghuá Quánguó Fùnǚ Liánhéhuì*, dále pouze ACWF).⁸³ ACWF byla vůbec první čínskou národní feministickou organizací, vznikla téměř okamžitě po vyhlášení vzniku ČLR v roce 1949 v rámci Mao Zedongovy vize zrovnoprávnění čínských žen. Organizace se stala nástrojem, jak tohoto cíle dosáhnout, ale i způsobem, jak efektivně kontrolovat ženská a feministická hnutí, která se v Číně začala rozšiřovat. Kromě zlepšení postavení žen si ACWF kladla za cíl úspěšně budovat novou socialistickou Čínu, z čehož vyplývá paternalistický vztah mezi organizací a ČKS umocněný o propagandistické myšlenky dané doby.⁸⁴ Na základě toho byly i cíle a mise ACWF ovlivněny dobovou politikou a danými situacemi. Zatímco při svém vzniku na počátku 50. let 20. století se organizace zaměřovala na „implementaci manželského zákona s cílem pozvednout ženy z feudálních a patriarchálních rodin jako významnou součást budování socialistického státu“ v 60. letech se organizace „soustředila na podporu účasti žen v kolektivní zemědělské a průmyslové výrobě, jak nařizoval národní plán rozvoje.“⁸⁵ Na legislativní a politické kroky týkající se postavení žen ve společnosti a jejich diskriminace se ACWF zaměřila až po ekonomické a společenské transformaci ČLR po roce 1978.⁸⁶ Zásadní vliv ČKS na ACWF je ovšem patrný dodnes, ostatně sama organizace se ve svých stanovách aktualizovaných v roce 2018 odvolává k podřízenosti ČKS a čínské ženy označuje jako důležitou sílu při budování socialismu s čínskými rysy v nové éře a přísahá dodržování zásad marxismus-leninismus, myšlenek Mao Zedonga, teorii Deng Xiaopinga a myšlenek Xi Jinpinga.⁸⁷

⁸³ Organizace se při svém vzniku v roce 1949 nazývala Celočínská federace demokratických žen, ke zkrácení názvu na Celočínská federace žen došlo až v roce 1957.

⁸⁴ TSUI, Justina Ka Yee. *Chinese women: active revolutionaries or passive followers? A history of the All-China Women's Federation, 1949 to 1996*, Montreal, 1998, s. 1.

⁸⁵ ZHOU, Yunyun. “Being a Good Daughter of the Party”? A Neo-Institutional Analysis of the All-China Women’s Federation Organisational Reforms in China’s Xi Era, *China Perspectives* [online], 2019.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ „中华全国妇女联合会以马克思列宁主义、毛泽东思想、邓小平理论和“三个代表”重要思想为行动指南.“ (*Zhōnghuá quánguó fùnǚ liánhé huì zhāngchéng* 中华全国妇女联合会章程, Devátý národní kongres ACWF, 2018; přeloženo autorkou.)

ACWF, jakožto největší národní organizace zaměřující se na ženská práva, se ve svém programu zaměřuje i na DN. Pro ACWF je DN jedním ze základních témat, které se snaží řešit a šířit o nich osvětu, jedná se ostatně o nejdůležitější a největší čínský orgán zastupující a hájící zájmy žen. Přesto je organizace zahraničními pozorovateli a pozorovatelkami často kritizována a kroky a implementace cílů organizace jsou dle nich nedostatečné. Dle Yuana a Zhenga nemá organizace žádnou výkonnou moc jako ostatní čínské orgány na stejné úrovni (pozn.: tj. organizace zaměřující se např. na ostatní sociální problémy) a udržuje si značné limity při prosazování své agendy.⁸⁸ ACWF má dozajista velký vliv na otázku žen, v problematice DN však není chápána „jako dostatečně kompetentní vedoucí orgán, který by efektivně vybudoval multiagentní mechanismus proti domácímu násilí.“⁸⁹

Snahy organizace navíc značným způsobem limituje, že bezprostředně spadá pod správu čínské vlády. Její vize tedy nikdy nebudou v zájmu čínských žen, ale primárně v souladu se zájmy čínské vlády. A ta, jak již jsme zmínili výše, ač hlásá snahu o genderovou rovnoprávnost, stále obrovským způsobem cenzuruje feministická hnutí a feministické myšlenky. Je však jasné, že ACWF však nadále bude zastávat nejdůležitější orgán v této sociální otázce, neboť vznik nové na vládě nezávislé organizace je zcela nereálný.

Beijing Equality

V rámci tématu této práce je nezbytné zmínit organizace bezprostředně se zabývajícími genderově podmíněným násilím, potažmo DN. Na čínském území je nejdůležitějším institutem v této oblasti nezisková organizace Beijing Equality (北京为平妇女权益机构, *Běijīng wéi píng fùnǚ quányì jīgòu*), známá i pod zkráceným názvem Equality. Hlavní vizí této organizace je „společnost, v níž ženy a dívky užívají rovnosti bez všech druhů genderově podmíněného násilí“ a mezi její mise patří zlepšení politiky a lepší implementace práva, osvěta a dostatečné množství pracovníků zabývajících se problematikou genderového násilí a poskytování podpůrných služeb pro ženy a dívky, které se staly oběťmi DN.⁹⁰

⁸⁸ YUAN, Yidan a Zheng LIN. The First Chinese Law Against Domestic Violence, Efforts and Challenges.: A qualitative analysis of the first Chinese Anti-DV law's implementation in its central cities. *Digitala Vetenskapliga Arkivet*. Stockholm University, 2019, s. 10.

⁸⁹ Ibid, s. 10.

⁹⁰ Guānyú wōmen (关于我们), *Equality.org* [online].

Obecně lze říci, že Equality vznikla jako instituce podporující a zastřešující ZPDN, jež vešel v platnost v roce 2016. Právě do agendy organizace spadá monitorování účinnosti ZPDN a progresu v této problematice. Equality vytváří pravidelnou zprávu o počtu nahlášených případů DN a následně o organizacích zabývajících se bezprostřední péčí o oběti DN a azylových domů. Beijing Equality je oficiálně nevládní organizací, je ovšem nesporné, že i tato organizace je pod dohledem ČKS, neboť nepřímo spadá pod správu Ministerstva pro občanské záležitosti (中华人民共和国民政部, *Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó Míngzhèngbù*) a ACWF. Na druhou stranu lze ovšem konstatovat, že monitorovací zprávy Equality jsou na čínské standardy poměrně kritické a poukazují i na legislativní nedostatky či nedostatečnou aplikaci zákona, což dokládá, že si je organizace plně vědoma akutnosti a obrovské míry DN v ČLR a nutnosti tuto situaci řešit.

Maple Women's Psychological Counselling Center

Mezi organizacemi zaměřujícími se přímo na ochranu ženských práv proti DN lze zmínit i Maple Women's Psychological Counselling Center (北京红枫妇女心理咨询服务中心, *Běijīng hóng fēng fùnǚ xīnlǐ zīxún fúwù zhōngxīn*, dále pouze MWPCCB). MWPCCB vznikla v roce 1988 a její důležitost se odráží mimo jiné v tom, že se jedná o první nevládní ženskou neziskovou organizaci na čínském území. Dnes je jednou z mnoha organizací, které stojí v první linii při preventivní snaze o minimalizaci DN i při dopadech DN, v tomto výčtu je proto doložena jako reprezentativní příklad provinčních, prefekturních či okresních organizací se stejným programem či zaměřením.

Programem organizace je snaha poskytovat profesionální a poloprofesionální služby k ochraně práv a zájmu žen a dětí⁹¹ a popularizovat poznatky o duševním zdraví, zavést systém ženského psychologického poradenství v komunitách po celé zemi a zlepšit duševní zdraví žen.⁹² MWPCCB se zaměřuje primárně na psychologické poradenství, snaží se o integraci genderové rovnoprávnosti do všech aspektů společenského, ekonomického a politického života.⁹³ Bohužel MWPCCB naráží na stejný problém, který značně omezuje činnost většiny celosvětových organizací fungujících s podobným cílem, a sice absence celodenní psychologické supervize a zejména nedostatek personálu.⁹⁴

⁹¹ Hóng fēng jièshào 红枫介绍, *Maple.org* [online], 2016.

⁹² Hóng fēng de zhànlüè guīhuà 红枫的战略规划, *Maple.org* [online], 2008, čl. 2 bod 2.

⁹³ Ibid, čl. 1, bod 4.

⁹⁴ Ibid, čl. 2, bod 1.2.

Přestože organizace funguje primárně v Pekingu, pomáhá budovat instituty fungující na stejné bázi a pod stejnou myšlenkou po celé Číně. Navíc je MWPCCB poskytovatelem několika hotline pro ženy včetně linky pro oběti DN, která byla zřízena již v roce 2004. Osvěta o DN a věnování větší pozornosti týraným ženám je navíc jedním z dlouhodobých cílů MWPCCB.⁹⁵ Ostatně byla to mimo jiné právě tato organizace, která pomohla k prosazení a vytvoření ZPDN, a sice poskytováním případových studií, analýz a návrhů během legislativní přípravy zákona.⁹⁶

3. Domácí násilí na ženách v ČLR

V ČLR stejně jako jinde ve světě jsou oběťmi DN častěji ženy. Výše bylo zmíněno několik případů, které měly zásadní vliv ve vnímání společnosti na problematiku DN v USA, potažmo celém západním světě. ČLR má příběhů o DN tisíce, k jejich medializaci však začíná docházet až v posledních letech, kdy na DN přestává být pohlíženo jako na čistě soukromou záležitost partnerů. Termín DN se začal v Číně používat až od roku 1995, kdy Peking hostil čtvrtou Konferenci OSN o ženách. Je důležité zmínit, že tato konference byla velmi důležitá k tématu postavení žen ve společnosti, neboť její výsledná ujednání jsou dodnes jedním ze základních mechanismů definující politický rámec pro dosažení genderové rovnosti a práva žen.⁹⁷

Obrovským problémem v šíření osvěty ohledně DN je, že mnoho Číňanů je stále silně ovlivněno tradičním historickým smýšlením, které tvrdí, že rodiny by k DN měly být tolerantní.⁹⁸ DN včetně lehkého fyzického násilí, kontroly a psychické šikany jsou totiž chápány jako kulturně přijatelné chování.⁹⁹ Navíc je nutné připomenout, že DN je stále považováno za soukromou záležitost, o níž by na veřejnosti nemělo být mluveno. To potvrzuje i tradiční čínský idiom 家丑不可外扬 (*jiāchǒu bùkě wàiyáng*), který se často spojuje s řešením rodinných problémů a který defacto říká, že rodinná ostuda

⁹⁵ Ibid., čl. 4, bod 3.

⁹⁶ LI, Yezi, Jingyu SONG, Zehan LIN a Boqiang RAN. Ask China: No tolerance to domestic violence. *CGTN* [online], 2018.

⁹⁷ WANG, Qiument. *Domestic Violence Law of China and the Institutional Design of Counter-DV Mechanism*, 2016.

⁹⁸ YUAN, Yidan a Zheng LIN. The First Chinese Law Against Domestic Violence, Efforts and Challenges: A qualitative analysis of the first Chinese Anti-DV law's implementation in its central cities. *Digitala Vetenskapliga Arkivet*, Stockholm University, 2019, s. 9.

⁹⁹ BRECKENRIDGE, TING a CHEONG POON. Is gender important?, *Health Soc Care Community*, 2019, s. 3.

by se neměla šířit mimo domov. Použijeme-li rčení užívané hovorové češtině idiom přináší názor, že špinavé prádlo se na veřejnosti nepere.

Ostatně i v samotném čínském jazyce je známo mnoho idiomů a rčení, které zmiňují a tolerují rodinné násilí. Například rčení 打是疼, 骂是爱 (*dǎ shì téng, mà shì ài*) se dá do češtiny volně přeložit jako „bití je znakem náklonosti, hádka je znakem lásky“.¹⁰⁰ Ač toto příkladové rčení přímo nevybízí k násilí, udává, že je násilí běžným a povoleným aktem mezi manželi. Obhajoba násilí se objevuje i v dalších tradičních čínských rčení. Jedním z nejznámějších je 三天不打上房揭瓦 (*sān tiān bù dǎshàng fáng jiē wǎ*), které ve volném překladu znamená „pokud ho/ji nebudeš každé tři dny bít, začne trhat střešní tašky“. V tomto volném překladu je úmyslně využito obou genderů, neboť původně bylo rčení využíváno při výchově dětí. Později se však rozšířilo a začalo využívat i v partnerském soužití s cílem vydobýt si bezmeznou kázeň a loajalitu druhého z partnerů, zpravidla ženy.¹⁰¹

Oficiální statistiky ACWF udávají, že nějakou formu DN zažila každá jedna žena ze čtyř, jedná se však o pouhé odhady. *China Daily* uvádí, že téměř 40 % čínských žen bylo nebo je obětmi násilí.¹⁰² Skutečné statistiky je nereálné získat a pravděpodobně jsou daleko vyšší a děsivější, než kolik doposud oficiální čísla uváděly. Jednak z důvodu, že v tomto ohledu jsou informace, které Čína prostřednictvím médií pouští přes hranice, značně nedůvěryhodné, a jednak z výše zmíněného důvodu, že partnerské násilí je považováno za soukromou věc aktérů. Z tohoto důvodu mnoho obětí DN nejen, že nikdy veřejně nepřizná a nenahlásí příslušným úřadům, mnohdy dokonce sami sobě popírají, že by byly obětmi. Nicméně dle statistik ACWF byly ženy, které týrání nahlásily na policii, fyzicky napadeny průměrně 35krát, než požádaly o pomoc. ACWF dále uvádí, že každých 7,4 sekund je ze strany svého manžela napadena nejméně jedna čínská žena.¹⁰³ Na tyto statistiky navazují i statistiky organizace Beijing Equality, které udávají, že od roku 2016, tedy od roku, kdy vešel v platnost ZPDN, do roku 2019 mělo 942 nahlášených případů DN za následek 1214 úmrtí, z nichž 76 % obětí tvořily ženy a 7 % děti. Equality dále uvádí, že každých pět dní v Číně zemřou v důsledku

¹⁰⁰ Dǎ shì téng, mà shì ài 打是疼, 骂是爱, *WordSence: Dictionary* [online].

¹⁰¹ Sān tiān bù dǎshàng fáng jiē wǎ 三天不打上房揭瓦, *Baidu* [online].

¹⁰² WANG, Qian. Domestic violence 'a social problem', not a private one, *China Daily* [online], 2014.

¹⁰³ CHEN, Huijuan. Tōng wǎng bǎituō jiātíng bàoli zhī lù 通往摆脱家庭暴力之路, *Guangming Daily* [online], 2021.

DN nejméně tři ženy.¹⁰⁴ Tyto statistiky dokazují, jak obrovským problémem DN v Číně je.

Čírtková a Vitoušová (prostřednictvím Ševčíka a Špatenkové) tvrdí, že „veškerá iniciativa směřovaná proti domácímu násilí kdekoliv na světě se musí nejprve zaměřit na zvýšení citlivosti veřejnosti vůči tomuto jevu.“¹⁰⁵ Toto tvrzení se bez pochyby dá stáhnout i na čínskou realitu, ač ČLR stále bojuje s jistou „zaostalostí“ ve veřejné diskusi na toto téma. DN spadá do palčivých problémů sociální politiky každého státu. Primárním nástrojem, jak DN zamezit, jsou legislativní akty. Čínská společnost si však začíná uvědomovat, že prevence DN musí být ukotvena i v jiných systémech než v legislativě. Ta by měla fungovat až jako záchytná síť pro případy, kde prevence selhala. Lze konstatovat, že Čína v tomto ohledu prochází obrovskou transformací a velkým zlepšením, dochází k otevírání citlivých otázek, propagaci problematiky prostřednictvím masmédií a pop-kultury. Všechny tyto faktory bezesporu vedou ke zlepšení situace. Na druhou stranu je potřeba uvědomit si, že všechny zásadní kroky byly podniknuty až ve velmi nedávné minulosti a většinou v návaznosti na tragické příběhy DN, o kterém referovala média na celonárodní úrovni. Navíc je nezbytné znovu připomenout, že ČLR je totalitní stát, který velmi přísně limituje povolený obsah médií, veřejných demonstrací či nezávislých myšlenek jedince. Z tohoto důvodu není v ČLR možné fungování dostatečně silného feministického hnutí, které by osvětu a prevenci DN mohlo šířit do celé země.

Čínská sociální politika, kam řešení, dopady a prevence DN bezprostředně patří, navíc dlouhodobě naráží na problém diferenciací rurálních a městských oblastí. Rurální oblasti jsou zaostalé jak ve způsobu prevence, tak ve formě otevřenosti k veřejné diskusi nad tématem DN. Rurální oblasti jsou navíc zaostalé v oblasti zdravotní a sociální péče, což vede k zásadnímu nedostatku azylových domů i organizací sociální péče zaměřující se na pomoc obětem DN. Čínský deník *Xinjingbao* uvádí, že DN je důvodem až 80 % žádostí o rozvod, které podávají ženy v rurálních oblastech.¹⁰⁶ Podle Houa et al. je příčinou velké míry násilí v rodině na vesnicích stále silný vliv konfucianismu, neboť

¹⁰⁴ Anti-Domestic Violence Law of the People 's Republic of China: Executive Summary, *Equality beijing.org* [online].

¹⁰⁵ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 27.

¹⁰⁶ Nóngcūn fùnǚ líhūn bāchéng yǐshàng yīn jiā bào 农村妇女离婚八成以上因家暴, *Xinjingbao* 新京报 [online], Peking, 2016.

zdejší kultura doposud nepřišla do intenzivní interakce se západními vlivy jako je tomu v případě městských oblastí.¹⁰⁷ Jakkoliv se tedy výše zmíněné statistiky zdály hrozné, situace na venkově je ještě závažnější. Ba co více, zatímco o městských oblastech lze konstatovat, že tamější společnost začíná toto téma otevírat k veřejné diskusi a uvědomovat si nutnost prevence a osvěty, venkovské oblasti se k těmto krokům přibližují jen velice pomalu.

Ovšem ani iniciativu v čínských městech nelze shledat dostatečnou. Zdánlivé zlepšení přístupu veřejnosti k tématu bylo zásadním způsobem ovlivněno pandemií nemoci Covid-19, která v Číně vypukla v roce 2020 a vedla k vlně povinných lockdownů po celém světě. Udává se, že ke prudkému zhoršení situace v oblasti DN došlo celosvětově,¹⁰⁸ neboť jak uvádí Zhang „propuknutí infekčního onemocnění, které je považováno za krizi veřejného zdraví nebo katastrofa jsou často doprovázeny negativními emocemi, jako jsou vztek, úzkost, deprese a posttraumatická stresová porucha“ a tedy je větší pravděpodobnost k propuknutí agrese.¹⁰⁹ Je velmi nereálné získat jakékoliv statistiky, které by mohly přiblížit zhoršení situace DN po vypuknutí pandemie, některé odhady ovšem udávají, že od roku 2020 došlo ke zhoršení situace až o 30 %.¹¹⁰ Zhang uvádí, že počty nahlášených případů DN vzrostly od vypuknutí pandemie v celé Číně.¹¹¹ Tato děsivá čísla jsou navíc pouze čísla čerpanými z oficiálních zdrojů čínské policie a příslušných úřadů. Je otázkou, kolik partnerů při povinném lockdownu fyzicky či psychicky napadlo svoji partnerku. Nemožnost jakékoliv sociální interakce navíc zásadně omezila možnost obětí násilí nahlásit či svěřit se příslušným odborníkům a organizacím.

Ač se pandemie nemoci Covid-19 dá v tomto ohledu považovat za precedenční situaci, dokázala, jak akutním a závažným problémem DN v Číně je. Čínská sociální politika teď stojí před obrovskou výzvou, jak problematiku řešit, neboť přestože se čínská společnost jeví k tématu stále otevřenější, kromě legislativy existuje jen málo státem

107 HOU, Fengsu et al. “Whose Fault Is It?” How Rural Chinese Women Explain Intimate Partner Violence: A Qualitative Study, *Front. Psychiatry*, 2021.

108 AMANDA, Taub. A New Covid-19 Crisis: Domestic Abuse Rises Worldwide, *The New York Times* [online], 2020.

109 ZHANG, Hongwei. The Influence of the Ongoing COVID-19 Pandemic on Family Violence in China, *Journal of Family Violence*, 2020, s. 2.

110 Domáci násilí ve druhé vlně pandemic: Tisková zpráva Bílého kruhu bezpečí, *Domáci násilí.cz* [online].

111 ZHANG. The Influence of the Ongoing COVID-19, *Journal of Family Violence* 2020, s. 3-4.

aplikovaných nástrojů vedoucí k prevenci a osvětě. Jaké kroky však bude vláda využívat je však velkou otázkou, neboť hlavní instituce angažující se v této problematice, tj. nezávislé feministické organizace, se netěší politické oblibě.

3.1 Medializace domácího násilí

Jedním ze základních nástrojů využívaných k šíření závažnosti tématu v Číně jsou média, která se v posledních letech stala jednou z nejefektivnějších forem šíření osvěty o DN. Equality Beijing udává, že ač se při promulgaci ZPDN počet příspěvků souvisejících s tímto tématem zveřejněných na online mediálních platformách proti předcházejícím rokům intenzivně zvýšil, od té doby počet publikovaného obsahu rok od roku klesá. Navíc jsou v této oblasti velmi znatelné rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi, neboť publikace ve městech tvoří 84 % z celkového počtu vydaných mediálních zpráv, což naznačuje velkou informativní zaostalost rurálních oblastí.¹¹² Je navíc zřejmé, že přes mediální síto neprojde každý tragický případ DN, který se v ČLR odehrává. Média přejímají primárně příběhy, jejichž aktéři jsou mediálně známý, nebo příběhy, které svou brutalitou ochromí veřejné smýšlení.

K obrovské medializaci problematiky DN přispěla v roce 2020 populární zpěvačka Tan Weiwei (谭维维, *Tán Wéiwéi*). Umělkyně v rámci svého alba *3811* vydala píseň *Xiao Juan* (小娟, *Xiǎo juān*), která se tématem DN bezprostředně zabývá. Název *Xiao Juan* byl použit zcela cíleně, neboť jméno *Xiao Juan* se v čínštině používá v případě, že ženy vystupují anonymně nebo není známo jejich jméno. V angličtině se pro tyto ženy veřejně používá jméno *Jane Doe*, v češtině k podobnému využití cizího jména dochází minimálně, někdy se však může uvést jméno *Jana Nováková*. Prostřednictvím textu písně se Tan Weiwei snaží prolomit názor, že DN v Číně je soukromou rodinou záležitostí a snaží se pobídnou oběti DN k otevřenosti a vystoupení z anonymity. Text písně bezprostředně reflektuje děsivé případy DN, které v posledních letech upoutaly pozornost čínské společnosti, především pak případ tibetské influencerky *Lhamo*, který bude přiblížen níže. Tan Weiwei zveřejněním této písně bez pochyby prolomila další tabu ve veřejné diskusi ohledně otázky DN. V Číně není zvykem, aby se umělci a kultura obecně zabývali palčivými sociálními problémy současné společnosti. V tomto ohledu lze tedy považovat dílo Tan Weiwei za přelomové. Píseň svým obsahem přesáhla hranice

¹¹² Anti-Domestic Violence Law, *Equality-beijing.org* [online].

kultury a významně ovlivnila společenský pohled na DN, neboť otevřela obrovskou internetovou diskusi nad tématem a do čínské společnosti přinesla velký edukační a osvětový faktor, který Čína do té doby postrádala.

Čínská společnost si začíná uvědomovat akutnost problému DN a dopadů tohoto patologického jevu na ženy, rodiny i celou společnost. Z tohoto důvodu začínají vznikat i moderní způsoby, jak DN monitorovat. Ekonomický boom v 80. letech udělal z ČLR aktuálně druhou největší ekonomiku světa. Jedním ze způsobů, jak toho ČLR dosáhla, byla zásadní inovace technologií. Dnes lze proto Čínu označit za technologickou velmoc, za kterou západní státy začínají pomalu zaostávat. Ač se může zdát, že technologie s tématem DN nesouvisí, v ČLR se ve snaze o prevenci začínají moderní technologie využívat. Konkrétně ČLR začíná využívat mobilních aplikací, které mají zprostředkovávat databáze všech agresorů, kteří byli od roku 2017 podrobeni soudnímu zákazu nebo odsouzení k odnětí svobody na základě DN. Tato aplikace má být užitečná především pro páry před svatbou k tomu, aby se ujistili, že jejich partner nebyl v minulosti agresorem a nehrozí jeho recidiva. Aby nedošlo k zneužívání aplikací a v ní uvedených citlivých informací, mohou uživatelé aplikaci používat pouze dvakrát ročně, tj. vyhledat záznamy o dvou osobách za rok.¹¹³

V ČLR navíc stále více získávají na popularitě online podpůrné skupiny, které jsou obětí DN zprostředkovány prostřednictvím aplikace WeChat. V těchto skupinách mohou ženy komunikovat jak mezi sebou navzájem, tak s odborníky či pracovníky příslušných organizací. I toto využití technologií lze považovat za velmi pozitivní, neboť pro mnoho žen je daleko jednodušší svěřit se a popsat svoje příběhy pomocí virtuální reality. Velký vliv, dosah a dopad moderních technologií nelze popřít a je velmi pozitivní, že se ČLR snaží využít trendy a mechanismy doby k řešení problému. Ovšem i využití technologií naráží na své limity, v problematice DN je to stejný problém, který se bezprostředně týká jakéhokoliv nástroje k řešení násilí na ženách, a sice že většina případů nikdy není nahlášena a mnoho z těch, které nahlášeny jsou, jsou zamítnuty soudy. Výše zmíněná databáze tedy v konečném důsledku nemůže být příliš funkční.¹¹⁴

¹¹³ KUO, Lili. Chinese city launches domestic violence database for couples considering marriage, *The Guardian* [online], Peking, 2020.

¹¹⁴ Ibid.

Případy vedoucí k otevření diskuse nad vznikem patřičné legislativy

V první kapitole byly zmíněny příběhy DN, které otevřely diskusi nad tématem v západních zemích. V ČLR se toto téma pomohlo detabuizovat až po první dekádě 21. století. Jedním z největších a mediálně nejznámějších případů DN se ještě před promulgací ZPDN stal v roce 2011 případ učitele a zakladatele společnosti Crazy English¹¹⁵ Li Yanga a jeho manželky Kim Lee, známé i pod čínským jménem Li Jin. Případ se stal mediálně známým poté, co se potlučená Kim Lee obrátila na policii s žádostí o pomoc, neboť byla dlouholetou obětí DN. Poté, co však policie odmítla případ řešit a na ženu naléhala, aby se vrátila domů a situaci s manželem vyřešila, Kim Lee na sociální síti zveřejnila fotografie, na kterých bylo vidět její tělo poseté modřinami, které dle jejích slov vznikly v důsledku dlouhodobého fyzického násilí ze strany Li Yanga. Po roce a půl od zveřejnění fotografií bylo manželství rozvedeno, Kim Lee byly svěřeny jejich tři společné dcery do péče a bylo rozhodnuto o výši sankce 50 000 yuanů pro Li Yanga, které musel Kim Lee zaplatit jako újmu na psychickém zdraví. Kim Lee se tak svou nezlomnou snahou dobít spravedlnost stala symbolem boje za vznik ZPDN.¹¹⁶

Dalším mediálně velmi známým případem, který rozhýbal tok událostí vedoucí ke vzniku legislativy proti DN se stal případ Li Yan, která po letech DN a několika nevyslyšených žádostech o pomoc ze strany policie, v roce 2010 zavraždila svého násilnického manžela. O rok později byla Li Yan obviněna z vraždy a odsouzena k trestu smrti. Rozhodnutí soudu vyvolalo obrovský nesouhlas ze strany veřejnosti a ze strany feministických aktivistech, které volaly po snížení trestu a větší ochranně obětí DN. Na nátlak veřejnosti soud byl Li Yan snížen trest na doživotní odnětí svobody. Případ lze vnímat jako jeden z prvních impulsů vedoucí k detabuizaci DN ve veřejném prostoru, všeobecného nesouhlasu veřejnosti s jednáním policie k obětem DN a voláním feministických organizací po vzniku patřičné legislativy. Navíc připomeňme jistou podobnost s výše zmíněným případem Francine Hugnesové, který také rozvířil veřejnou debatu a nesouhlas společnosti na území USA.

¹¹⁵ Crazy English (疯狂英语, *Fēngkuáng Yīngyǔ*), je jazyková společnost, která v době svého vzniku začala na území pevninské Číny vyučovat angličtinu v rozporu s tradičním čínským konceptem učení jazyků, přičemž v rámci této výuky klade důraz především na konzervační cvičení než na nemoralizování a recitaci.

¹¹⁶ WU, Yuwen. Two cases shine spotlight on China domestic violence *BBC* [online], 2013.

3.2 Případové studie

Lhamo

Pravděpodobně nejznámějším případem DN v ČLR je případ Tibetanky Lhamo¹¹⁷, poměrně známé vloggerky. Její příběh byl šířen prostřednictvím čínských sociálních sítí a médií, ze kterých se rozšířil i do médií zahraničních. O brutalitě tohoto případu reportovala dokonce i česká média.¹¹⁸ Lhamo žila na vesnici v provincii Sihuan, ze které natáčela krátká videa o tibetské kultuře, zemědělství a tamějších zvycích. Na čínské sociální síti Douyin Lhamo sledovalo přes 700 000 fanoušků.¹¹⁹ Když 14. září 2020 sdílela na Douyinu živý přenos, nad 400 z jejích fanoušků sledovalo, jak bylo její vysílání přerušeno, když se jejího bytu se vloupal její bývalý manžel Tang. Mobilní telefon, na kterém měla Lhamo přenos spuštěn, spadl po roztržce mezi bývalými manželi na zem, v živém vysílání bylo však slyšet křik a pláč. Tang ji po fyzickém napadení polil benzínem a zapálil. Přestože byla krátce po brutálním útoku odvezena do nemocnice, utrpěla popáleniny až na 90 % těla. Čtrnáct dní po brutálním napadení Lhamo na následky zranění zemřela.

Lhamo se stala obětí DN téměř okamžitě poté, co se za Tanga provdala. Média uvádějí, že v průběhu jejich manželství od něj několikrát odešla, opakovaně se však nechala umluvit jeho sliby a vrátila se k němu. Primárně z důvodu, že spolu měli dvě společné děti. Až v roce 2019 bylo manželství rozvedeno, a to na základě dalšího fyzického napadení, při kterém Tang Lhamo zlomil čelist. Jejich dvě společné děti však dostal do péče Tang, pod vlivem psychického týrání a výhrůžek bývalého manžela, že děti zabije, pokud se k němu Lhamo nevrátí, se za něj z donucení znovu provdala. O měsíc později však znovu podala žádost o rozvod.¹²⁰

Policie se případem začala zabývat až po brutálním napadení, které v živém přenosu slyšely stovky vloggerčiných fanoušků. Tang byl zatčen bezprostředně po napadení a rok po smrti Lhamo, 14. října 2021, soud uznal Tanga vinným z úmyslného zabití, přičemž

¹¹⁷ Dle zvyku tibetské kultury je oslofována pouze jménem a není využíváno příjmení.

¹¹⁸ VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. Manžel ji upálil v přímém přenosu. Případ v Číně rozvířil debatu o domácím násilí, *Aktuálně.cz* [online], 2011.

¹¹⁹ Douyin (抖音) je čínskou verzí mobilní aplikace TikTok, která složí ke sdílení krátkých videí a skečů.

¹²⁰ Zāo jiā bào, bèi qiánfū pō yóu zòng huǒ wúfǎ táolí de wǎng hóng lāmǔ wéijīng lì le shénme? 遭家暴、被前夫泼油纵火 无法逃离的网红拉姆究竟经历了什么?, *CCTV* [online], 2021.

míru zločinu označil soud jako extrémně krutou s extrémně závažnými dopady na společnost. Na základě tohoto verdiktu byl Tang odsouzen k trestu smrti.¹²¹

Liu Zengyan

Dalším mediálně velmi známým případem DN se v roce 2019 stal příběh Liu Zengyan žijící ve městě Shangqiu v provincii Henan. Čínská média ji na její žádost uváděla pouze pod příjmením Liu. Liu Zengyan se v roce 2017 provdala za svého přítele ze střední školy Dou Moumoua. Dle rozhovoru, který paní Liu později poskytla médiím, v počátcích jejich vztahu nic nenasvědčovalo jeho násilnickému chování. Fyzicky začala být svým manželem napadána až po roce manželství, poprvé ji manžel zbyl poté, kdy v hazardu prohrál téměř 46 000 čínských yuanů. Paní Liu po prvním napadení začala uvažovat o rozvodu, ale poté, co ji manžel uprosil a slíbil, že už ji nikdy neublíží, se myšlenek na rozvod vzdala.¹²² Bohužel i v případě paní Liu se jednalo o klasické jednání agresora, jak bylo představeno výše v rámci cyklu DN. Fyzické násilí ze strany manžela se stupňovalo a eskalovalo, až do chvíle, kdy Liu Zengyan napadl v obchodě s oblečením, který společně vlastnili. Když se Liu Zengyan snažila opustit obchod, manžel ji srazil k zemi, zamkl dveře, aby nemohla utéct a opakovaně ji surově bil a několik metrů táhl po zemi za vlasy. Nemajíc jinou cestu útěku, vylezla paní Liu z okna a skočila z druhého patra na ulici, aby se zachránila. Skončila v nemocnici s celkem devíti kostními frakturami v různých částech těla, poraněním míchy a ochrnutím dolních končetin. Celý násilný incident byl zachycen bezpečnostními kamerami, stejně jako okamžik, kdy paní Liu spadla ze druhého patra na ulici a v bezvědomí ležela na chodníku a její manžel pomalu otevřel dveře a kolem jejího bezvládného těla prošel bez reakce, zatímco kolemjdoucí volali o pomoc.¹²³

Paní Liu po incidentu podala žádost o rozvod z důvodu DN. Přestože předložila soudu všechny patřičné důkazy, byla její žádost zamítnuta s odůvodněním, že pakliže manžel s rozvodem nesouhlasí, nemůže být manželství rozvedeno. Manželství bylo

¹²¹ CHEN, Elsie. Her Abuse Was a 'Family Matter,' Until It Went Live, *The New York Times* [online], 2021.

¹²² ZHU, Xuan a Yan YU. Hénán yī nǚzǐ chēng bùkān jiā bào tiàolóu zhì shuāng xiàzhǐ jiétān, shāngqiū shì fùlián jièrù 河南一女子称不堪家暴跳楼致双下肢截瘫, 商丘市妇联介入, *Péngpài xīnwén 澎湃新闻* [online], 2020.

¹²³ Hénán nǚzǐ zāo jiā bào tiàolóu shìjiàn diào chá shífǒu zāoyù "lìhūn nán" zhēnxiàng jiēmì (河南女子遭家暴跳楼事件调查 是否遭遇“离婚难”真相揭秘), *CCTV* [online], 2020.

rozvedeno až na základě obrovské vlny kritiky vůči policii a soudu, která propukla ze strany veřejnosti po zamítnutí žádosti o rozvod při první soudní instanci.¹²⁴

Yuyamika

Dalším mediálně známým případem DN, který vyvolal velkou diskusi veřejnosti, je příběh beauty bloggerky známé pod uměleckým jménem Yuyamika, Yuyamika, se prostřednictvím tvorby líčících tutoriálů, ve kterých se stylizovala do světově známých osobností, stala známou po celém světě. 25. listopadu 2019, v den Odstranění násilí na ženách zveřejnila na sociální síti Weibo Yuyamika příspěvek s komentářem „Jsem obětí domácího násilí. Posledních 6 měsíců jsem žila noční můru. Musím nahlas promluvit o domácím násilí, které jsem trpěla.“¹²⁵ Příspěvek obsahoval video, kterým Yuyamika DN dokázala. Prostřednictvím bezpečností kamery bylo zachyceno, jak byla ve výtahu fyzicky napadena svým přítelem umělcem Guang Weizhengem a po vzájemném přetahování byla za nohy násilně odtáhnuta z výtahu. Dvanáctiminutové video dále obsahovalo velmi emotivní výpověď samotné Yuyamiky a výpovědi bývalých partnerek Guang Weizhenga, které potvrdily, že i ony byly fyzicky a psychicky týrány.

Ač bylo dle vyjádření Yuyamiky napadení, ke kterému došlo ve výtahu již několikrát, DN příslušným orgánům sama nenahlásila. Sama Yuyamika se ve svém videu vyjádřila, že si je vědoma toho, že pokud v předešlých napadeních neprodělala okamžitou lékařskou prohlídku, bylo by zbytečné policii volat. Byla navíc ovlivněna výhrůzkami Guang Weizhenga, který ji po prvních napadení tvrdil, že ho klidně může žalovat, ale nikdy nemá šanci vyhrát, neboť nemá žádné důkazy.¹²⁶ Sama policie však na případ reagovala bezprostředně po zveřejnění videa na sociálních sítích. Na základě tohoto videa a výpovědi Yuyamiky začal být případ vyšetřován.¹²⁷ Po roce byl Guang Weizheng obviněn z nezákonného jednání úmyslného ublížení na zdraví a fyzického násilí ve formě tahání, strkání a bití. Za tyto činy byly Weizhengovi uloženy správní sankce v souladu se zákonem ve výši 20 dní odnětí svobody.¹²⁸

¹²⁴ WEE, Sui-Lee. Her Husband Abused Her. But Getting a Divorce Was an Ordeal, *The New York Times* [online], 2020.

¹²⁵ „我被家暴了，过去的半年我仿佛活在噩梦里，关于家暴的这一切，我必须说出来.“ (Yŭyá (宇芽) YUYAMIKA, *Weibo.com* [online], 2019.)

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Píng'ān jiāngběi (平安江北), *Weibo.com* [online], 2019.

¹²⁸ Ibid.

Wang Mou

Virálním se stalo brutální video z bezpečností kamery obývacího pokoje rodinného domu ve městě Xian v provincii Shaanxi, které bylo na sociálních sítích zveřejněno začátkem roku 2022. Video zachycuje velmi agresivní a násilný čin zástupce ředitele společnosti New Silk Road Trading (státní firma spravující letiště v provincii Shaanxi) Wang Pengfeie, jak opakovaně bil do hlavy svoji manželku Wang Mou, která v rukou držela dítě a snažila se jej ochránit. Poté, co bylo dítě odstrčeno stranou, Wang Pengfei hodil svou ženu na gauč, obkročmo si na ni sedl, aby nemohla utéct, a dál ji za zvuku zoufalého pláče vlastního dítěte surově bil. Do místnosti o chvíli později vstoupila starší žena, pravděpodobně Wangova matka, která bez jakékoliv interakci či intervence do násilí, jemuž byla svědkem, vzala dítě a odnesla ho z místnosti pryč.¹²⁹

Přestože Wang Mou, později vypověděla, že byla svým manželem psychicky i fyzicky týrána již od svatby, DN příslušným orgánům do zveřejnění videa na sociální síť nenahlásila. A to i přestože dle jejího vyjádření byl Wang Pengfei agresivní i na jejich dítě.¹³⁰ DN nahlásila až den tomto incidentu, 19. ledna 2022. O čtyři dny později vydala policie oficiální vyjádření, dle kterého vyhodnotila tento incident jako eskalaci hádky týkající se záležitostí v domácnosti v extrémní reakci agresora. Dále policie uvedla, že v rámci vyšetřování oba manželé „uznali své chyby“ a Wang Pengfei byl na základě zákona odsouzen k pětidennímu trestu odnětí svobody. Poté byl propuštěn bez obvinění z trestného činu.¹³¹

Feng Yangyang

V roce 2019 oběhl čínská média tragický příběh Fang Yangyang žijící na vesnici Zhuangzhuang v provincii Shandong. Krátce před svými dvacátými narozeninami byla Fang Yangyang provdána za muže jménem Zhang Bing. Fang Yangyang dle médií trpěla lehkou mentální zaostalostí, a přestože se od některých členů rodiny ještě před svatbou se objevovaly názory, že Zhang Bing není vhodný manžel, finanční situace rodiny Fang Yangyang však nakonec vedla k tomu, že dívku „prodali“. Manželství bylo domluveno rodiči prostřednictvím dohazovače, přičemž rodiče Fang Yangyang za dohodnutý sňatek

¹²⁹ Xīnjīngbào (新京报), *Weibo.com* [online], 2022.

¹³⁰ Xi'an man detained and removed from company positions for committing domestic violence, *Global Times* [online], 2022.

¹³¹ KOETSE, Manya. Shaanxi Domestic Violence Incident Caught on Home Security Camera, Sparks Online Outrage, *What's on Weibo* [online], 2022.

dostali od Zhangových rodičů 130 000 yuanů.¹³² To mimo jiné dokládá určitou zaostalost vesnic ve vztahu k manželství.

Krátce po svatbě začal Fang Yangyang její manžel a jeho rodiče fyzicky týrat, protože že se ženě nedařilo otěhotnět a s lehkou mentální zaostalostí nebyla údajně schopna zvládat povinnosti v domácnosti. Zhang a jeho rodiče ženu bili dřevěným kulem, zamykali ji doma, a naopak v mrazech nechávali venku a zakazovali jí jíst. Byl jí zakázán jakýkoliv kontakt s rodinou, Zhang Bing a jeho rodiče požadovali po Fengových platbu 50 000 yuanů za to, že jim dovolí se s dcerou setkat. Dle pozdějšího vyjádření soudu váha Feng Yangyang během dvou let tyranie klesla z 80 kg na 30 kg. Dne 31. ledna 2019 Feng Yangyang na následky nepředstavitelného fyzického a psychického násilí zemřela. Soud později za hlavní důvod úmrtí označil zranění způsobené ranami dřevěnou tyčí, mezi sekundární důvody patřily omrzliny a těžká podvýživa.¹³³

Dle informací médií Feng Yangyang DN policii nenahlásila. Je nutno připomenout, že případ se odehrál v rurální oblasti, kde je téma DN stále velmi tabuizované. Její rodiče se však na policii obrátili několikrát se žádostí o prověření situace, neboť jim byl rodinou Zhang zakázán jakýkoliv kontakt s dcerou. Policie se však případem začala zabývat až po smrti Feng Yangyang. Dle rozsudku soudu se obžalovaní k činu přiznali a projevíli lítost, což vedlo k mírnějšímu trestu. Tchán Fang Yangyang Zhang Jilin se dle rozhodnutí soudu dopustil trestného činu týrání a byl odsouzen ke třem letem odnětí svobody. Jeho manželka, také odsouzena z trestného činu týrání, byla odsouzena ke dvěma letům odnětí svobody. Zhang Bing byl odsouzen ke dvěma letům odnětí svobody podmíněně z trestného činu špatného zacházení vůči druhé osobě, neboť dle vyjádření soudu nebyl přímo zodpovědný za smrt Fang Yangyang. Výše trestů byla změněna při druhé instanci soudu, kdy byli Zhang Bingovi rodiče rozhodnutím soudu odsouzeni k jedenácti a šesti letům vězení. Zhang Bingův trest byl vymezen na jeden rok a osm měsíců odnětí svobody.¹³⁴

¹³² WANG, Jingyi. Cóng 160 jīn dào 60 jīn: Shāndōng dézhōu nǚzǐ zāo fū jiā nüèdài zhìsǐ àn diào chá 从 160 斤到 60 斤：山东德州女子遭夫家虐待致死案调查, *BJNews.com.cn* [online], 2020.

¹³³ MA, Jieying, Zeng YANG a Hang WANG. Bèi “xiánqì” de Fāng Yángyáng yīshēng 被“嫌弃”的方洋洋一生, *Péngpài xīnwén* (澎湃新闻) [online], 2020.

¹³⁴ “Fāng yángyáng bèinüè zhìsǐ” àn xuānpàn, gōngpó zhàngfū jūn huò xíng “方洋洋被虐致死”案宣判, 公婆丈夫均获刑, *Sohu.com* [online], 2021.

4. Legislativní analýza kazuistiky

Média jsou největším a nejpřístupnějším nástrojem k šíření povědomí o DN, který je defacto nezávislý na politice. Naopak nejdůležitějším nástrojem ve snaze o minimalizaci DN ze strany vlády jsou legislativní akty. Ještě v době maoistické éry bylo na DN nahlíženo jako na zcela běžný partnerský jev a násilí na ženách jako jednu z tradic feudální společnosti.¹³⁵ Potřeba vytvořit funkční legislativu proti DN začala být diskutována až v rámci budování čínské sociální politiky od 80. let 20. století. S ekonomickou transformací, kterou ČLR v té době procházela, se totiž přirozeně otevřela i otázka zlepšení postavení žen ve společnosti i celkového zlepšení sociálních podmínek. Dle Qiho, Wua a Wanga v 80. letech 20. století navíc došlo k prudkému nárůstu případů DN.¹³⁶ Pravdou však pravděpodobně je, že spíše, než k nárůstu počtu případů došlo k uvolnění rétoriky k tématu a vlivem celospolečenské transformace se téma začalo pomalu otevírat k diskusi a čínské feministické organizace začaly volat po vytvoření potřebné legislativy.

4.1 Zákon o manželství

Ještě před vznikem samotného ZPDN vznikly zákony, které se násilím na ženách a nerovnoprávností žen přímo či nepřímo zabývaly, respektive zabývají. Za úplně první z nich lze označit již zmíněný Zákon o manželství (中华人民共和国婚姻, *Zhōnghuá rénmín gònghéguó hūnyīn*), vzniknuvší téměř okamžitě po vzniku ČLR v roce 1950. Nový Zákon o manželství byl vytvořen s cílem limitovat veškeré pozůstatky feudalismu v čínské společnosti. Niida upozorňuje, že zákony týkající se manželského soužití bývají tradičně prvními, které vlády zavedou či změní při velkých revolucích. Nejinak tomu bylo i při Velké francouzské revoluci (1789–1799) či při Ruské revoluci (1917).¹³⁷ Není proto překvapující, že naprostá přeměna manželského zákona byla v Číně aplikována právě po vzniku ČLR, přičemž cílem tohoto zákona bylo osvobodit ženy a modernizovat čínskou rodinu tak, aby lépe odpovídala standardům Mao Zedongovi představy

¹³⁵ QI, Fei, Yuqi WU a Qi WANG. Anti-domestic violence law: The fight for women's legal rights in China, *Asian Journal of Women's Studies*, 2020, s 384.

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ NIIDA, Noboru. Land Reform and New Marriage Law In China, *The Developing Economies*, 1964.

o moderním světě.¹³⁸ Jak moc byla čínská rodina zákonem modernizována lze vzhledem k událostem odehrávajícím se na čínském území ve 2. polovině 20. století hodnotit jen těžko, jisté ovšem je, že zákon zásadně zničil koncept tradiční čínské rodiny a tradičního manželství, které v Číně fungovaly po staletí.

Zákon byl postaven na třech základních myšlenkách: svobodné volbě partnera, monogamii a na genderové rovnoprávnosti, přičemž tento bod zahrnoval i ideu ochrany práv žen.¹³⁹ Tyto tři ideje byly zásadní pro utváření nového stabilního rodinného prostředí, což vedlo ke zlepšení postavení žen ve společnosti. Mimo to také zákon nařizoval minimální dosažený věk k uzavření manželství: u mužů 20 let a u žen 18 let. Jinými slovy byly zakázány do té doby hojně praktikované dětské sňatky. Zákon navíc přispěl k odbourávání tabu ve vztahu k rozvodům, neboť podporoval rozvedené ženy k tomu se vdát znovu.¹⁴⁰ Zákon lze tedy na svou dobu považovat za poměrně propracovaný a dozajista měl velké dopady na zlepšení žen ve společnosti. Nelze popřít, že ač legislativně ještě nedefinoval DN jako trestný čin, minimálně vymezil ženská práva jako rovnocenná mužům. Od 2. poloviny 50. let od zákona však odvedly pozornost jiné státní zájmy, které byly považovány za prioritní. Hare-Mustin dokonce tvrdí, že mnoho mladých Číňanů o existenci manželského zákona v té době ani nevědělo.¹⁴¹ Ke znovuotevření diskuse nad legislativním rámcem týkající se manželství tedy došlo až po ekonomické transformaci ČLR na konci 70. let.

Ekonomická transformace ČLR šla ruku v ruce s potřebou změny dané legislativy, neboť ač byly patriarchální myšlenky manželství omezeny manželským zákonem z roku 1950, třicet let politického, sociálního i ekonomického chaosu značně komplikovaly možnost implikovat zákon v reálném životě. Na ženy sice bylo legislativně oficiálně nahlíženo jako na rovnoprávné mužům, ale ještě v 80. letech se tato rovnoprávnost zaměřovala zásadně na rovnoprávnost na pracovišti, nikoliv v domácím prostředí.¹⁴² V roce 1980 byl tedy Státní radou (中华人民共和国国务院, *Zhōnghuá*

¹³⁸ DIAMONT, Neil J. State Improvisation, Local Initiative and Rural Family Change, *The China Quarterly*, 2020.

¹³⁹ NIIDA. Land Reform, *The Developing Economies*, 1964, s. 6.

¹⁴⁰ HARE-MUSTIN, RT. China's Marriage Law: a model for family responsibilities and relationship, *Fam Process*, 1982.

¹⁴¹ *Ibid.*, s. 1.

¹⁴² *Ibid.*

Rénmín Gònghéguó Guówù)¹⁴³ přijat nový Zákon o manželství, který vešel v platnost 1. ledna 1981. Je důležité připomenout, že promulgace tohoto zákona nastala v návaznosti na politiku plánované porodnosti. Ta byla s revidovaným Zákonem o manželství provázána mimo jiné i díky kampani „později, déle, méně“ (晚稀少, *wǎn xī shǎo*), která nabádala k pozdějšímu vstupu do manželství, delším rozestupům mezi počatými dětmi a obecně menšímu počtu počatých dětí. Tato myšlenka je v zákoně ukotvena článkem č. 6, který vymezuje, že „muži nesmí vstoupit do manželství dříve, než dosáhnout 22 let a ženy alespoň 20 let. Je třeba podporovat pozdní sňatky a pozdní porody.“¹⁴⁴

Ve své podstatě nový zákon navazuje na zákon z roku 1950, kdy za primární cíle staví svobodnou volbu partnera, monogamii a rovnoprávnost mezi pohlavími. Na tuto vizi navazuje kapitola III, která ve článku č. 11 doslova garantuje rovnocenný status muže a ženy v domácnosti: „Manžel a manželka mají v rodině rovnocenné postavení.“¹⁴⁵ O rovnoprávnosti žen ve společnosti bylo částečně diskutováno výše, několikrát bylo zmíněno, že ženy jsou právně rovnocenné mužům. A ač jsou do dnešní doby ženy v mnoha odvětvích diskriminovány a utlačovány, obecně platí, že legislativa je bere za zcela rovnoprávné. Nový Zákon o manželství a článek č. 9 jsou však velmi důležité z důvodu, že jako první legislativní akt vůbec deklarují, že muž nemá právo se nad ženou jakkoli povyšovat ani v domácím prostředí.¹⁴⁶ Už z tohoto bodu by bylo tedy možné chování agresorů vnímat jako protiprávní, neboť násilím na ženách zásadním a mnohdy naprosto devastujícím způsobem ovlivňují svobodu a integritu žen.

Na tento bod ostatně navazuje kapitola č. II článek č. 11, který stanovuje, že oba manželé mají právo „pracovat, studovat a svobodně se účastnit společenských aktivit a nesmí v těchto právech omezovat druhého nebo mu v nich překážet.“¹⁴⁷ Tento bod lze považovat za velmi důležitý ke vztahu k DN, neboť jak upozorňuje mnoho odborníků,

¹⁴³ Státní rada Čínské lidové republiky je nejvyšším čínským orgánem moci výkonné a vrcholným státním správním orgánem.

¹⁴⁴ „结婚年龄，男不得早于二十二周岁，女不得早于二十周岁。晚婚晚育应予鼓励.“ (*Zhōnghuá rénmin gònghéguó hūnyīnfǎ* 中华人民共和国婚姻法, Státní rada, 1980, kapitola II, čl. 6; přeloženo autorkou.)

¹⁴⁵ „夫妻在家庭中地位平等.“ (Ibid, kapitola III, čl. 11; přeloženo autorkou.)

¹⁴⁶ Ibid, kapitola III, čl. 9.

¹⁴⁷ „夫妻双方都有参加生产、工作、学习和社会活动的自由，一方不得对他方加以限制或干涉。“ (Ibid, kapitola III, čl. 15; přeloženo autorkou.)

zákazy na možný kontakt s rodinou nebo přáteli či zakazování účasti na společenských aktivitách vedoucí k naprosté izolovanosti oběti, jsou jedny z nejčastějších ukazatelů psychického násilí.¹⁴⁸ K samotnému rodinnému násilí se zákon vyjadřuje několikrát, ve všech kapitolách se však objevuje stejná formulace, která říká, že „týrání a opuštění členů rodiny je zakázáno“.¹⁴⁹ Kapitola V článek č. 43 následně poskytuje výčet orgánů, které jsou v případě páchaní DN povinny oběti poskytnou ochranu. Článek stanovuje, že „dojde-li k páchaní domácího násilí nebo týrání rodinných příslušníků a oběť o to požádá, orgán veřejné bezpečnosti uloží správní sankce podle zákona o trestech správy veřejné bezpečnosti.“¹⁵⁰

Ač však nový Zákon o manželství dle článku č. 45 stanovuje, že osobám, které se dopustí DN, bude uloženo disciplinární opatření nebo právní postih,¹⁵¹ je potřeba zdůraznit, že kromě výše zmíněných bodů zákon nikterak nelimituje DN, a to jak násilí fyzické, tak násilí psychické. Ze článku č. 43 totiž vyplývá, že k uložení sankcí dojde až v případě, pokud o to sama oběť požádá. Jinými slovy je tedy Zákonem o manželství DN tolerováno, i když existují případní svědci nebo patřičné důkazy. Lze tedy konstatovat, že ještě v 80. letech 20. století, tedy v době, kdy se ČLR začala otevírat světu a kdy do země začaly proudit technologické vymoženosti a modernosti ze západu, nebylo ani v legislativním spektru na DN nahlíženo jako na něco špatného. V ČLR byly tedy oběti DN až do první dekády 21. století hájeny pouze třemi body v celém právní souboru fungujícím na území pevninské Číny. A to navíc body, které stály na velmi vratkých základech a jejich průkaznost byla minimální, a to i přestože došlo v roce 2011 k novelizaci zákona. Jak je totiž patrné z Výkladu Nejvyššího lidového soudu k některým otázkám manželského práva, se tato novelizace totiž spíše, než na postoj k ženám zaměřila na majetkové a finanční poměry manželů a dopady rozvodů.¹⁵²

¹⁴⁸ ŠEVČÍK a ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí*, 2011, s. 50.

¹⁴⁹ „实施家庭暴力或虐待、遗弃家庭成员的.“ (*Zhèngcè fǎguī-zhōnghuá rénmin gònghéguó hūnyīnfǎ 政策法规-中华人民共和国婚姻法*, Státní rada, 1980, kapitola I; přeloženo autorkou.)

¹⁵⁰ „实施家庭暴力或虐待家庭成员，受害人提出请求的，公安机关应当依照治安管理处罚的法律规定予以行政处罚.“ (Ibid, kapitola V, čl. 43; přeloženo autorkou.)

¹⁵¹ Ibid, kapitola V, čl. 45.

¹⁵² *Zuīgāo rénmin fǎyuàn guānyú shìyòng 〈zhōnghuá rénmin gònghéguó hūnyīnfǎ〉 ruògān wèntí de jiěshì (èr) de bǔchōng guīdìng* (最高人民法院关于适用〈中华人民共和国婚姻法〉若干问题的解释(二)的补充规定), Nejvyšší soud, 2017.

Právě právní nahlížení na rozvod a jeho možnosti je nutné v rámci této práce blíže přiblížit. Právo požádat o rozvod bylo, jak jsme zmínili výše, ženám dlouhou dobu zapovězeno a manželství tedy mohlo být rozvedeno pouze na základě žádosti muže. Dnes mohou žádost o rozvod podat oba manželé, vysoká míra rozvodovosti se však stala dalším čínským fenoménem. Čínská vláda se na stále zvyšující počet rozvodů rozhodla reagovat aplikováním tzv. třicetidenní lhůty na rozmyšlenou (犹豫期, *yóuyù qī*), která vešla v platnost v roce 2020 vepsáním doložky do čínského občanského zákoníku. Na základě této doložky je stanoveno, že v průběhu 30 dní od podání žádosti o rozvod může kterákoliv ze stran vzít žádost o rozvod zrušit. Pokud tak učiní, může být o rozvod znovu požádáno až po dalších 30 dnech. Zákon se setkal s velkou kritikou ze strany veřejnosti, neboť dle veřejného mínění omezuje osobní svobodu a může způsobit, že jsou lidé nuceni pokračovat v nešťastných a často dokonce násilím protkaných vztazích.¹⁵³ A to i přestože dle kapitoly IV., článku č. 32, bodě č. 2 jsou manželství, kde se vyskytuje „páchání domácího násilí nebo týrání či opouštění rodinných příslušníků“¹⁵⁴ z tohoto pokusu o mediaci manželství vyjmuty a manželství může být okamžitě rozvedeno.

Jak však bylo zmíněno v případových studiích čínské úřady nedodržují tuto klauzuli ani v případě obětí DN. Zmínili jsme, že v případě Liu Zenyang byla první žádost o rozvod zamítnuta. K zamítnutí žádosti s odůvodněním, že pakliže manžel s rozvodem nesouhlasí, nemůže být manželství rozvedeno, a to i přestože Liu Zenyang dodala soudu relevantní důkazy prokazující páčání DN – video z bezpečnostních kamer umístěných v obchodě ve společném vlastnictví, kde k napadení došlo a z ulice, kde byl zachycen její pád z okna při zoufalém pokusu o útěk, a lékařské zprávy. Doložené důkazy byly převzaty k dalšímu vyšetřování ze strany policie, neboť soud při žádosti o rozvod rozhodl, že na jejich základě nelze vymezit skutkovou podstatu DN. Na základě předložených důkazů a vyšetřování policie byl Dou Moumou shledán podezřelým z trestného činu úmyslného ublížení na zdraví. Ovšem do tohoto obvinění bylo zahrnuta pouze zlomenina levé očníce, kterou Dou Moumou způsobil paní Liu fyzickým napadením. Všechna ostatní zranění, obecně kvalifikovaná jako těžká ublížení na zdraví, byla vyjmuta z vyšetřování trestného činu DN, neboť dle policie byla způsobena sebevražedným

¹⁵³ GRIFFITHS, James. Divorces fall 70 % in China after government orders couples to cool off, *CNN.com* [online]. 2021

¹⁵⁴ „实施家庭暴力或虐待、遗弃家庭成员的.“ (*Zhèngcè fāguī-zhōnghuá rénmín gònghéguó hūnyīnfǎ 政策法规-中华人民共和国婚姻法*, Státní rada, 1980, kapitola IV., čl. 32.2; přeloženo autorkou.)

chováním paní Liu, které vedlo k jejímu skoku z okna. Dle vyjádření policie byl pád z okna vlastní volbou paní Liu, za kterou Dou Moumou nenesou trestní zodpovědnost.¹⁵⁵

Ve snaze dosáhnout svobodného života bez násilí zveřejnila po zamítnutí rozvodu Liu Zenyang video násilného činu z obchodu na sociální síť Wechat¹⁵⁶ a znovu požádala o rozvod. Na základě zveřejnění tohoto videa se příběh paní Liu stal virálním a dostalo se mu velké pozornosti ze strany široké veřejnosti i ze strany médií, která o něm informovala. Pro jedno z nich se paní Liu vyjádřila k výsledku šetření policie, které chování paní Liu označilo za sebevražedné, slovy, že se nesnažila zabít, ale utéct, aby nemohla být zabita.¹⁵⁷ Na sociální síti Weibo bylo zveřejněno nad 85 000 příspěvků o případu paní Liu a příspěvek s hashtagem, který by se do češtiny dal volně přeložit jako „ženě není dovoleno se rozvést, poté co kvůli domácímu násilí skočila z okna“ (#女子不堪家暴跳楼仍无法离婚), který byl na sociálních sítích v souvislosti s jejím případem zveřejněn, vidělo více než 260 000 uživatelů a uživatelék. Soud tři týdny po zveřejnění videa po nátlaku a obrovské vlně kritiky ze strany veřejnosti manželství rozvedl.¹⁵⁸

O nedodržení Zákona o manželství ze strany příslušných orgánů lze diskutovat i v případě tibetské vloggerky Lhamo. Zákon o manželství totiž stanovuje, že po rozvodu mají děti, které jsou ještě kojeny, zůstat v péči matky a „pokud se při rozvodu strany nedohodnou v otázkách péče o dítě, které není kojeno, vydá lidový soud rozsudek na základě práv a zájmu dětí a zvláštních okolností obou stran.“¹⁵⁹ Připomeňme, že Lhamo hlásila DN ještě před rozvodem manželů. Dle rozhodnutí soudu však po rozvodu dostal jejich společné děti do péče Tang, a to i přestože Lhamo předtím na policii několikrát uvedla, že je v ohrožení i zdraví a bezpečí jejich dětí.¹⁶⁰ Tang po rozvodu

¹⁵⁵ WEE, Her Husband Abused Her, *The New York Times* [online], 2020.

¹⁵⁶ Wechat je čínská multifukční aplikace, která slouží např. ke sdílení příspěvků, odesílání a přijímání zpráv a k mobilním platbám. Jedná se o největší čínskou sociální síť, kterou využívá více než 1 miliarda aktivních uživatelů.

¹⁵⁷ JAMES, Greg. Court denies divorce to woman after she was paralyzed from a jump to escape domestic violence, *SupChina* [online], 2020.

¹⁵⁸ Nǚzǐ bùkān jiā bào tiàolóu zhì jiétān, shì fā yī nián méi néng lí chéng hūn, hái céng zāo dào sǐwáng wēixié 女子不堪家暴跳楼致截瘫，事发一年没能离成婚，还曾遭到死亡威胁, *Xiāoxiāng chénbào* 潇湘晨报 [online], 2020.

¹⁵⁹ „离婚后，哺乳期内的子女，以随哺乳的母亲抚养为原则。哺乳期后的子女，如双方因抚养问题发生争执不能达成协议时，由人民法院根据子女的权益和双方的具体情况判决。“ (*Zhèngcè fāguī-zhōnghuá rénmín gònghéguó hūnyīnfǎ* 政策法规-中华人民共和国婚姻法, Státní rada, 1980, kapitola IV., čl. 34; přeloženo autorkou.)

¹⁶⁰ JAMES, Greg. Tibetan influencer Lhamo's murder is a grim reminder that China still fails victims of domestic violence, *SupChina.com* [online], 2020.

vyhrožoval, že syny zabije, pokud se k němu nevrátí. Lhamo se za něj tedy z donucení znovu provdala, již měsíc po svatbě však znovu zažádala o rozvod.¹⁶¹ Rozhodnutí soudu o přiřazení dětí do péče otce se tedy jeví jako fatální chyba soudu, který nejednal dle ustanovení, že přihlédne ke zvláštním okolnostem v zájmu dětí.

4.2 Zákon proti domácímu násilí

Na území ČLR byl vznik legislativy proti DN dlouho diskutovaným tématem. Jak již bylo zmíněno výše, na jeho vzniku se zásadním způsobem podílely feministické organizace, které otevřely téma široké veřejnosti a snažily se šířit osvětu a zničit přesvědčení, že násilí na ženách je tolerovanou součástí kultury. Přestože Zákon proti domácímu násilí (中华人民共和国反家庭暴力法, *Zhōnghuá rénmin gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ*) platný na celém území ČLR, byl schválen až v roce 2015, přičemž v platnost vešel v roce 2016, snahy o státní zásah a ochranu obětí DN na prefekturních a oblastních úrovních se objevovaly již dříve. Např. provincie Hunan kriminalizovala DN již v roce 2000. Zmínili jsme, že např. Zákon o manželství se v některých bodech na DN specializuje, ZPDN je ovšem úplně prvním legislativním aktem na území pevninské Číny, který DN kriminalizuje. Předtím bylo DN souzeno pouze podle dle velmi jednoduchého právního ustanovení odpovídající trestnímu právu, na základě, kterého vydal následně soud rozhodnutí, dle závažnosti a míry násilí. V případech, které byly chápány, jako lehčí druh násilí (mezi které bylo však řazeno i např. bití či psychické násilí), byli agresoři kritizováni a byla jim nařízena náprava. V případech, které soud shledával jako vážné (tj. vážná újma na zdraví či smrt) byli agresoři souzeni na základě trestního zákoníku bez přihlédnutí k dlouhodobosti či rozsahu násilí. Přijmutí ZPDN bylo nutnou reakcí na volání veřejnosti po vytvoření legislativy odsuzující DN ve všech formách, které se začalo ozývat po ekonomické transformaci ČLR v 80. letech.

ZPDN kapitolou I článkem č. 2 definuje DN jako „fyzické, psychické nebo jiné újmy způsobené ze strany člena rodiny druhému členovi bitím, podrážením, zraněním a násilným omezováním osobní svobody, opakovaným verbálním napadáním,

¹⁶¹ VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. Manžel ji upálil v přímém přenosu. Případ v Číně rozvířil debatu o domácím násilí, *Aktuálně.cz* [online], 2021.

vyhrožováním a dalšími činy.“¹⁶² Přijmutím ZPDN ČLR definovala DN jako společnou odpovědnost státu, společnosti a každé rodiny, přičemž došlo k zákazu všech forem DN.¹⁶³ Tento bod je však poměrně sporný, neboť to v případě čínské praxe znamená pouze psychické a fyzické násilí, nezahrnuje další formy násilí, tj. násilí ekonomické a sexuální. V zákoně sice existují body, které na tyto formy násilí přímo nebo nepřímo odkazují, ale přímo je nezakazují. To znamená, že zákon nekriminalizuje znásilnění v manželství. ČLR tak zůstává jednou z deseti zemí světa, kde znásilnění ze strany manžela zůstává bez možnosti trestní zodpovědnosti. Kromě ČLR manželské znásilnění nekriminalizují Ghana, Indie, Indonésie, Jordán, Lesotho, Nigérie, Oman, Singapur, Sri Lanka, and Tanzanie, tedy obecně řečeno země, kde jsou práva žen velmi limitovány a ženy zde nejsou považovány za mužům rovnocenným ¹⁶⁴

Čínská vláda se na základě ZPDN kapitolou III zavázala k zodpovědnosti za všechny příslušné orgány a organizace tak, aby docházelo k jejich profesionálnímu přístupu v boji proti DN. V rámci prevence DN uvedené kapitolou VI se zákon zavazuje k osvětě a šíření myšlenek proti DN, a to prostřednictvím odborových svazů, komunistických svazů mládeže, svazů žen a atd., rozhlasu, televize, novin a internetu a vzdělávacích institucí, které mají propagovat rodinné hodnoty a boj proti DN. Dále jsou všechny příslušné úřady a organizace povinny začlenit prevenci a potlačování DN do odborného výcviku a statistik. Na základě ZPDN jsou zaměstnavatelé v případě, že dojdou ke zjištění, že jejich zaměstnanci páchají DN, povinni edukativně kritizovat dané agresory.¹⁶⁵

Všechny případy DN popsané výše však reflektují, že ač má být k obětem DN zachována profesionalita, realita neodpovídá tomuto legislativnímu vymezení. Příkladem může být přístup policie v případě Wang Mou. Wang Mou uvedla, že byla obětí DN již od svatby, přesto DN nikdy předtím příslušným orgánům nenahlásila. Násilí polici nahlásila až den po zveřejnění videa natočeného prostřednictvím kamery uvnitř

¹⁶² „本法所称家庭暴力，是指家庭成员之间以殴打、捆绑、残害、限制人身自由以及经常性谩骂、恐吓等方式实施的身体、精神等侵害行为。“ (*Zhōnghuá rénmin gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, čl. 2.; přeloženo autorkou.)

¹⁶³ Ibid, čl. 3.

¹⁶⁴ FELDSHUH, Hannah. Marital Rape: A Crime Left Unseen and Unspoken in the Chinese Legal System, *The Diplomat* [online], 2018.

¹⁶⁵ *Zhōnghuá rénmin gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, kapitola VI.

společného domu manželů, které dokazovalo brutalitu a surové zacházení Wang Pengfeie. Byť byla totiž Wang Mou dle důkazů nepopíratelnou obětí DN, byla podrobena „kárnému řízení“ ve formě výchovné kritiky, čímž byla nepřímo policií označena za spoluvinnou a zodpovědnou na konfliktu, neboť svým jednáním konflikt dle policie vyprovokovala.¹⁶⁶

Na základě ZPDN je garantována státní podpora všech organizací poskytující sociální služby k poskytování služeb v oblasti psychologické pomoci, poradenství a vzdělání v oblasti prevence. Zákon taky mimo jiné vymezuje, že všechny relevantní úřady by měly spolupracovat s cílem minimalizace a prevence DN. Obětem DN by měla být zákonem garantována možnost snížení nebo plné odpuštění finančních nákladů za případná soudní jednání a je jim garantována bezplatná právní pomoc. Přesto je v tomto bodě nutno zdůraznit, že k soudnímu jednání se dostane jen velmi malý počet případů DN. Prostupnost soudních jednání je vzhledem k velikosti a počtu obyvatel ČLR velmi nízká. Studie čínské advokátní kanceláře zaměřující se na případy DN a zneužívání dětí Qianqian (千千律师事务所, *Qiān qiān lǜshī shìwù suǒ*) navíc dokázala, že čínské soudy stále ignorují či popírají DN. Studie ukázala, že z 1014 případů DN řešených soudy mezi lety 2018 až 2020, následně rozdělených na podskupiny, z 844 případů řešených ve skupiny bez nároku na odškodnění soud potvrdil DN pouze u 54 případů. Ve 244 případech z těchto 844 dle rozsudku soudu k fyzickému napadení nikdy nedošlo. Ve skupině žádající od agresora finanční náhradu za způsobené škody, bylo z 51 případů, které předložily relevantní důkazy (tj. lékařské a policejní záznamy a fotografie), jako trestný čin DN uznáno pouze 10 z nich.¹⁶⁷

Zákon dále stanovuje, že jsou příslušné orgány (tj. např. obecní úřady, ženské organizace, úřady sociální péče, policie či soud) na základě kapitoly III, Řešení domácího násilí, povinny poskytnout obětem pomoc a zabývat se danou záležitostí v případě, že oběť, její zákonný zástupce nebo blízký příbuzný DN nahlásí nebo u těchto úřadů vyhledají pomoc. V rámci této kapitoly je potřebné zdůraznit článek č. 15, který stanovuje, že „po obdržení zprávy o domácím násilí orgán veřejné bezpečnosti neprodleně vyše policii, aby domácí násilí zastavila, vyšetřila a shromáždila důkazy v souladu

¹⁶⁶ KOETSE, Manyu. Shaanxi Domestic Violence Incident Caught on Home Security Camera, Sparks Online Outrage, *What's on Weibo* [online], 2022.

¹⁶⁷ Zāoyù jiā bào, péicháng jǐ duō? 遭遇家暴, 赔偿几多?, *Pan.baidu.com* [online], 2022.

s příslušnými předpisy a pomohla oběti vyhledat lékařské ošetření a určit zranění.“¹⁶⁸ Na případových studiích výše jsme v případě Lhamo již nastínili, že došlo k nedodržení tohoto bodu, neboť Lhamo násilí, kterému ze strany manžela byla roky podrobována, hlásila na policii celkem devětkrát. Byla však opakovaně odmítána s odůvodněním, že se jedná o soukromou rodinnou záležitost, do které by se policie neměla plést. Když nahlásila DN potom, co se za Tanga z donucení znovu vdala, byla poté, po opětovném nahlášení DN, znovu odmítnuta. Tentokrát s odůvodněním, že to byla její volba se za Tanga znovu provdat.¹⁶⁹

Na základě článku č. 13 této kapitoly je navíc stanoveno, že může oběť či její příbuzný DN nahlásit nejen policii, ale i dalším relevantním úřadům, které by se měly záležitostí neprodleně zabývat a poskytnout obětem dostatečnou pomoc. V souhrnu těchto úřadů je samozřejmě zařazena i ACWF (respektive její místní pobočky), coby největší státní organizace zaštiťující práva žen a jejich ochranu. Jak však dokládá Lhamiin případ, ani ACWF neposkytuje obětem dostatečnou pomoc, neboť spádová pobočka ACWF Lhamiinu žádost o pomoc odmítla s vysvětlením, že jiné ženy jsou na tom daleko hůř.¹⁷⁰

Za nedodržení zákona ze strany příslušných orgánů v tomto bodu lze považovat i případ Feng Yangyang. Ačkoliv ona osobně DN nikdy nenahlásila, její rodiče se poté, co jim jejich švagr a jeho rodina zakázali dceru vídat, se několikrát na policii obrátili s žádostí o prověření situace. Podle tehdejšího vyjádření policie však Zhangova rodina tvrdila, že Feng Yangyang se neseťkává s rodinou z důvodu velkého pracovního vytížení. Policie navíc uvedla, že žádostem rodiny Fang nelze vyhovět, neboť by došlo k narušení soukromí legálního manželství Fang Yangyang a Zhang Binga. Příslušné orgány se případem Fang Yangyang začaly zabývat až po její smrti.¹⁷¹

Z výše zmíněných pěti případů, lze za jediný, ve kterém lze interakci policie zhodnotit jako dostatečnou, uvést případ beauty blogerky Yuyamiky. Bezprostředně

¹⁶⁸ „公安机关接到家庭暴力报案后应当及时出警，制止家庭暴力，按照有关规定调查取证，协助受害人就医、鉴定伤情。“ (*Zhōnghuá rénmin gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, kapitola III, čl. 15.; přeloženo autorkou.)

¹⁶⁹ FONROUGE, Gabrielle. Tibetan farmer Lhamo was streaming on Chinese app Douyin when attacked, *New York Post* [online], 2020.

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ MA, Jieying, Zeng YANG a Hang WANG. Bèi “xiánqì” de Fāng Yángyáng yīshēng 被“嫌弃”的方洋洋一生, *Péngpài xīnwén* 澎湃新闻 [online], 2020.

po zveřejnění videa na sociálních sítích totiž sama policie vydala oficiální prohlášení, ve kterém sdělila, že se co nejdříve pustí do vyšetřování v souladu se zákonem a případ považuje za velmi důležitý. Zároveň bylo prostřednictvím tohoto oznámení sděleno, že místní pobočky ženských organizací důrazně odsuzují veškeré formy domácího násilí a poškozené straně nabízejí pomoc.¹⁷² Dle oficiálního vyjádření policie vydaného téměř rok po zveřejnění videa byl Guang Weizheng obviněn z nezákonného jednání úmyslného ublížení na zdraví a fyzického násilí ve formě tahání, strkání a bití. Za tyto činy byly Guang Weizhengovi uloženy správní sankce v souladu se zákonem.

ZPDN se obecně vyznačuje poměrně vágním zněním. Jen velmi okrajově a nepřesně vymezuje případné sankce za prokázání trestného DN, ale i formy a nástroje prevence a řešení DN. Jedním z konkrétněji definovaných nástrojů, je tzv. varovné oznámení (告诫书, *gàojiè shū*). To může být uděleno agresorům v případě „relativně nezávažných činů a okolností“ na základě kapitoly III, článku č. 16. Varovné oznámení by mělo být doručeno agresorovi, oběti, obecním úřadům a spádovým policejním stanicím, které by na základě tohoto oznámení měli na agresora dohlížet, aby přestal páchat DN.¹⁷³ Dle informací dostupných v médiích nebylo zjištěno, zdali bylo varovné oznámení uloženo pachatelům ve výše zmíněných mediálně známých případech. Lze však vyhodnotit, že bylo varovné oznámení uloženo pouze Wang Pengfeiovi, neboť byl agresor podroben „výchovné kritice“ ze strany policie, ale i vážným varováním ze strany společnosti New Silk Road Trading, která prostřednictvím oficiálního prohlášení na sociální síti Weibo oznámila, „že v souladu s Nařízením o disciplinárních činech ČKS, bylo Wang Pengfeiovi, coby členovi strany uděleno vážné varování, a byl propuštěn ze všech svých pozic“.¹⁷⁴

Velmi důležitým bodem legislativy je bod č. 19, který stanovuje, že „při projednávání případu zahrnujícího DN může lidový soud určit skutkovou podstatu DN na základě důkazů, jako jsou policejní depeše, varovná oznámení a posudky

¹⁷² Ping'an jiāngběi 平安江北, *Weibo.com* [online], 2019.

¹⁷³ „公安机关接到家庭暴力报案后应当及时出警, 制止家庭暴力, 按照有关规定调查取证, 协助受害人就医、鉴定伤情.“ (*Zhōnghuá rénmín gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, kapitola III, čl. 16.; přeloženo autorkou.)

¹⁷⁴ Shǎnxī kōnggǎng xīnsilù shāngmào yòuxiàn gōngsī 陕西空港新丝路商贸有限公司, *Weibo.com* [online], 2019.

od orgánů veřejné bezpečnosti.¹⁷⁵ Mnoho pozorovatelů a pozorovatelek problematiky DN v ČLR se domnívá, že právě průkaznost důkazů a přístup policie a soudu k tomuto bodu jsou jedním z největších nedostatků zákona. Aby totiž vůbec došlo k řešení DN soudní cestou, je nezbytné, aby soudu byly předloženy relevantní důkazy prokazující trestný čin. Vzhledem k tomu, že mnoho obětí je DN vystavováno opakovaně a mnohdy dlouhodobě, je jakékoliv důkazy velmi těžké vůbec získat. Qi, Wu a Wang tvrdí, že minimum důkazního materiálu bylo po promulgaci ZPDN častým důvodem zamítnutí soudního řízení. Dříve navíc musely patřičné důkazy soudu předložit samy oběti. K přehodnocení tohoto způsobu došlo naštěstí nedlouho po zavedení zákona, a nyní je shromáždění důkazního materiálu zodpovědná policie. Bod zlomu v přístupu k důkaznímu břemenu nastal, když si čínské soudy začaly uvědomovat citlivost tématu DN a k případům DN byly do rolí vrchních soudců voleny spíše soudkyně, které si uvědomovaly nutnost větší přístupnosti práva.¹⁷⁶

Ani existence důkazů však pro oběť DN nemusí nutně znamenat úspěch v soudním sporu, neboť musí být dokázáno, že k daným zraněním či škodám skutečně došlo v rámci DN. To ostatně dokazují i výše zmíněné případy. Jasně to dokládá případ Li Zenyang, která se snažila před násilím utéct zoufalým skokem z okna. Li Zenyang předložila soudu dostatek relevantních důkazů, které by dle zákona měly vést k ochraně oběti: videa z bezpečnostních kamer prokazující agresi manžela, lékařské záznamy i policejní výpovědi. Doložené důkazy byly však převzaty k dalšímu vyšetřování ze strany policie, která posléze rozhodla, že je Dou Moumou shledán podezřelým z trestného činu úmyslného ublížení na zdraví. Ovšem do tohoto obvinění bylo zahrnuta pouze zlomenina levé očníce, kterou Dou Moumou způsobil paní Liu fyzickým napadením. Všechna ostatní zranění, obecně kvalifikovaná jako těžká ublížení na zdraví, byla vyjmuta z vyšetřování trestného činu DN, neboť dle policie byla způsobena sebevražedným chováním paní Liu, které vedlo k jejímu skoku z okna. Dle vyjádření policie byl pád z okna vlastní volbou paní Liu, za kterou Dou Moumou nenese trestní zodpovědnost.¹⁷⁷

¹⁷⁵ „人民法院审理涉及家庭暴力的案件，可以根据公安机关出警记录、告诫书、伤情鉴定意见等证据，认定家庭暴力事。“ (*Zhōnghuá rénmín gònghéguó fǎn jiātíng bàoli fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, kapitola III, čl. 19.; přeloženo autorkou.)

¹⁷⁶ QI, WU a WANG. Anti-domestic violence law, *Asian Journal of Women's Studies*, 2020.

¹⁷⁷ KOETSE. Shaanxi Domestic Violence Incident, *What's on Weibo* [online], 2022.

Existence důkazního materiálu ostatně neovlivnila ani případ Wang Mou. Přestože video z domácí bezpečnostní kamery jasně dokazovalo, že Wang Mou je obětí DN, která navíc před manželovou agresí vlastním tělem chránila jejich společné dítě, byla i tak podrobena „výchovné kritice“ a policií označena za částečně vinnou na incidentu, neboť agresora k eskalaci násilí vyprovokovala. Přístup příslušných orgánů k Wang Mou vyvolal velkou nevoli a kritiku ve společnosti.¹⁷⁸

V rámci tohoto bodu je však nezbytné zmínit i případ Yuyamiky, na který policie zareagovala téměř okamžitě. Yuyamika osobně DN příslušným orgánům nikdy nenahlásila, policie reagovala na případ sama v návaznosti na zveřejnění dvanáctiminutového videa na sociálních sítích, v němž Yuyamika dokázala násilné zacházení ze strany svého tehdejšího přítele. Dle oficiálního vyjádření policie vydaného téměř rok po zveřejnění videa byl Guang Weizheng obviněn z nezákonného jednání úmyslného ublížení na zdraví a fyzického násilí ve formě tahání, strkání a bití. Za tyto činy byly Weizhengovi uloženy správní sankce v souladu se zákonem.

Je nutno sumarizovat, že všechny tři tyto případy byly policií projednávány na základě stejných důkazů: videí z bezpečnostních kamer, na kterých bylo zachyceno fyzické násilí, a které byly následně sdíleny na sociálních sítích. Přesto pouze na Yuyamiky případ policie reagovala adekvátním způsobem v souladu se zákonem.

ZPDN dále mimo jiné stanovuje, že pokud oběť požádá soud o ochranu, je jí vydán tzv. ochranný příkaz (人身安全保护令, *rénshēn ānquán bǎohù lìng*). Na základě ochranného příkazu může být agresorovi zakázáno páchat DN, kontaktovat, obtěžovat a pronásledovat oběť či může obsahovat nařízení o vystěhování z bydliště či opatření k ochraně osobní bezpečnosti oběti. Doba platnosti ochranného příkazu nesmí přesáhnout 6 měsíců, ale může být prodloužena na základě žádosti. Z výše zmíněných případů byl dle dostupných informací ochranný příkaz udělen pouze Yuyamice.¹⁷⁹

Na základě kapitoly V, Trestní zodpovědnost, je na DN nahlíženo jako na trestní čin, za který by jeho pachatelé, v případě prokázání vinny, měli nést právní zodpovědnost. Článek č. 1 této kapitoly říká, že „dopustí-li se pachatel domácího násilí a spáchá-li přestupek proti správě veřejné bezpečnosti, bude mu uložen trest správy veřejné

¹⁷⁸ Xīn jīng bào 新京报, *Weibo.com* [online], 2022.

¹⁷⁹ Píng'ān jiāngběi 平安江北, *Weibo.com* [online], 2019.

bezpečnosti podle zákona, je-li spáchán trestný čin, je vyšetřován pro trestní odpovědnost podle zákona.¹⁸⁰ Je tedy zřejmé, že ZPDN úzce souvisí s ostatními čínskými zákony, především pak trestním zákoníkem, podle kterého mohou být následné tresty a finanční sankce uloženy. Samotný ZPDN totiž případné sankce zmiňuje jen velmi povrchově, jediný bod, který explicitně definuje případnou výši sankce, je čl. 34, který stanovuje, že v případě, kdy „trestný čin není spáchán, lidový soud udělí důtku a může uložit pokutu nejvýše 1 000 yuanů a podle závažnosti okolností může rozhodnout o zadržení nejdéle na 15 dnů.“¹⁸¹ Formulací „není spáchán trestní čin“ můžeme chápat čin spáchaný v rozporu se zákonem, jenž není natolik závažný a jeho dopad natolik velký, aby mohl být klasifikován jako trestný čin.

Tento článek navíc způsobil velkou kritiku společnosti v kauze Wang Pengfeie, kterému byl na základě článku vymezen trest odnětí svobody ve výši pěti dnů odnětí svobody poté, co surově zbil svoji manželku, která den po zveřejnění důkazného videa z bezpečnostních kamer na sociálních sítích, incident nahlásila. Ačkoliv výše trestu byla stanovena v souladu se ZPDN, veřejnost se přiklání k názoru, že se jedná o trest neadekvátně nízký vzhledem k míře brutality, která byla na virálním videu zachycena. Ostatně i ona „výchovná kritika“ Wang Mou a vyjádření policie, které Wang Mou defacto nařklo z vyprovokování Wang Pengfeie k agresi, vyvolalo velký nesouhlas veřejnosti k ZPDN.

Velká interakce veřejnosti vůči DN a ZPDN je ostatně znatelná ve všech pěti výše zmíněných případech, neboť všechny vyvolaly obrovskou diskusi ve společnosti. Prostřednictvím sociálních sítí se šířila videa a zprávy dokazující DN v daných případech a všechny případy vyvolaly nesouhlas veřejnosti s jednáním příslušných orgánů a vzbudily obecný názor, že daná legislativa je nedostatečná a obětem DN se nedostává patřičné ochrany a péče. Za příklad může posloužit tragická smrt tibetské vloggerky Lhamo, jejíž příběh se prostřednictvím sociálních sítí a médií rozšířil do slova do celého světa. Den po Lhamiině smrti, bez návaznosti na její příběh, nejvyšší představitel ČLR Xi Jinping prohlásil na konferenci OSN o ženách, že „ochrana a zájem žen se musí stát

¹⁸⁰ „加害人实施家庭暴力，构成违反治安管理行为的，依法给予治安管理处罚；构成犯罪的，依法追究刑事责任。“ (*Zhōnghuá rénmín gònghéguó fǎn jiātíng bàoli fǎ* 中华人民共和国反家庭暴力法, Stálý výbor, 2015, kapitola V, čl. 32.; přeloženo autorkou.)

¹⁸¹ „被申请人违反人身安全保护令，构成犯罪的，依法追究刑事责任；尚不构成犯罪的，人民法院应当给予训诫，可以根据情节轻重处以一千元以下罚款、十五日以下拘留。“ (*Ibid*, kapitola V, čl. 34; přeloženo autorkou.)

národním závazkem.¹⁸² Tento výrok vyvolal další reakci čínské veřejnosti na sociálních sítích, která prostřednictvím hashtagu #LhamoAct (#拉姆法案, *Lāmǔ fǎ'àn*) volala po přísnějším a aktivnějším prosazování ZPDN. Na jedné z největších čínských sociálních sítí Weibo, byl však hashtag během jednoho dne zakázán a všechny příspěvky, které tento hashtag obsahovaly, byly cenzurovány. Kromě #LhamoAct se prostřednictvím hashtagů #StopNotActing a #PunishNotActing na sociálních sítích začala šířit i volání po iniciativnější intervenci policie a kritika vůči dosavadnímu přístupu čínských orgánů vůči DN.¹⁸³

S velkou nevolí společnosti se setkalo i rozhodnutí soudu první instance, které nepovolilo rozvod Liu Zenyang, která před násilím skočila z okna a skončila na invalidním vozíku. Na sociální síti Weibo se v souvislosti se zamítnutím soudu začal šířit hashtag #女子不堪家暴跳楼仍无法离婚 (*nǚzǐ bùkān jiā bào tiàolóu réng wúfǎ líhūn*), který by se dal do češtiny volně přeložit jako „ženě není dovoleno se rozvést, poté co kvůli domácímu násilí skočila z okna.“ Příspěvky s daným hashtagem vidělo několik set lidí, kteří následně volali po dodržování legislativy. Po nátlaku veřejnosti soud tři týdny po zveřejnění videa na sociální síti manželství rozvedl.

I v případě Feng Yangyang, hrálo velkou roli veřejné mínění, neboť dané tresty v rozsahu dvou až tří let, veřejnost považovala za neadekvátně mírné, vzhledem k míře brutality a zejména pak faktu, že následkem dlouholeté tyranie ze strany manžela a jeho rodičů přišla Feng Yangyang o život. Soud měsíc po první instanci zrušil původní rozsudek a znovu zahájil soudní projednávání. V květnu 2021 byli Zhang Bingovi rodiče rozhodnutím soudu odsouzeni k jedenácti a šesti letům vězení. Zhang Bingův trest byl vymezen na jeden rok a osm měsíců odnětí svobody s odůvodněním, že za smrt svojí ženy nebyl přímo zodpovědný.¹⁸⁴

Případ Yuyamiky se stal jedním z vůbec nejdiskutovanějších témat na sociálních sítích. Příspěvek s hashtagem #宇芽被家暴 (*Yǔyá bèi jiā bào*), který by se do češtiny dal volně přeložit jako „Yuya byla obětí domácího násilí“ vidělo na Weibo přes dva miliony

¹⁸² DAVIDSON, Helen a Vincent NI. Man given death sentence for ex-wife's livestream murder that shocked China, *The Guardian* [online], 2021.

¹⁸³ CHEN. Her Abuse Was a 'Family Matter.', *The New York Times* [online], 2021.

¹⁸⁴ MA, Jieying, Zeng YANG a Hang WANG. Bèi "xiánqì" de Fāng Yángyáng yīshēng 被“嫌弃”的方洋洋一生, *Péngpài xīnwén 澎湃新闻* [online], 2020.

uživatelů. V době, kdy bylo video zveřejněno, patřil tento hashtag mezi pět nejdiskutovanějších témat na Weibo.¹⁸⁵ Je však znovu nezbytné připomenout, že Yuyamika je veřejně známá osoba, která svá videa prezentuje i na mezinárodních internetových platformách. Vzhledem k míře jejího dosahu na sociálních sítích lze však velmi kladně hodnotit osvětový faktor o DN, který její dvanáctiminutový dokument měl. Yuyamika sama ve svém videu říká, že ho zveřejnila proto, aby se i ostatní oběti nebály o DN mluvit nahlas.

Obecně lze shrnout, že veřejnost má na čínské soudnictví velký vliv. Připomeňme, že čínské soudnictví není nezávislým orgánem jako je tomu například v případě soudnictví českého. Čínská soudní praxe, stejně jako všechny ostatní prostředky státní moci, spadá pod přímou správu ČKS, ČKS tedy může prostřednictvím různých mechanismů ovlivnit průběh soudního procesu i soudního rozhodnutí. Vliv veřejného mínění na rozhodnutí soudů v trestných případech je fenomén, kterému svět i ČLR sama začíná věnovat velkou pozornost. Čínské soudy jsou při rozhodování povinny zvážit veřejné mínění a na základě tohoto mínění vydat rozsudek v souladu s podporou veřejnosti a s cílem zachování sociální stability.¹⁸⁶ Výše jsme zmínili vliv veřejnosti na výši trestů v případech Liu Zenyang a Feng Yangyang. Případ Liu Zenyang se dá obecně považovat za pozitivní dopad vlivu veřejného mínění, neboť díky nátlaku veřejnosti mohla být osvobozena od násilného manžela. Jak ovšem Belkin upozorňuje, je nutné si uvědomit, že veřejné mínění může v některých případech ovlivnit, zdali obviněnému bude nebo nebude uložen trest smrti.¹⁸⁷ Veřejné mínění, to, které se v posledních letech aktivně přesouvá do prostředí online diskusí a anonymních příspěvků, tak tedy bez nadsázky rozhoduje o životě a smrti.

Kromě toho je potřeba zmínit, že při promulgaci ZPDN nebylo nikterak stanoveno, že by se po několika letech od vyhlášení hodnotila jeho funkčnost a efektivnost. Beijing Equality sice v roce 2020 vydal zprávu hodnotící dosavadní funkčnost a efektivitu ZPDN a studii o současné situaci DN v ČLR, avšak sama tato zpráva shrnuje dosavadní vývoj jako velké zaostání od zamýšleného účelu legislativy. Diskusi nad nutností změnit

¹⁸⁵ KOETSE, Manya. "Living a Nightmare" – Chinese Beauty Guru Yuya Mika Shares Shocking Story of Domestic Abuse *What's on Weibo* [online], 2019.

¹⁸⁶ IRA, Belkin. Justice in the PRC: How the Chinese Communist Party Has Struggled with Managing Public Opinion and the Administration of Criminal Justice in the Internet Age, *Public Law Research Paper*, 2017.

¹⁸⁷ Ibid.

a zefektivnit legislativu otevřely až v posledních letech mediálně známé případy, které dokázaly značné nedostatky zákona i nedostatečné dodržování zákona ze strany příslušných orgánů.

Přestože má daná legislativa mnoho nedostatků, nedá se upřít, že vůbec vznik podobného legislativního aktu lze na zemi ČLR považovat za velký krok kupředu. Navíc je zřetelné, že si čínská veřejnost začíná uvědomovat, že DN je skutečným sociálním a patologickým problémem, který ohrožuje nejen oběti samotné, ale i sociální strukturu celé společnosti, a tak volá po novelizaci zákona i jeho přísnějším a aktivnějším dodržování. Je však více než smutné, že otevření tohoto tématu ovlivnilo několik případů brutálního násilí, na které příslušné úřady nereagovaly adekvátně. Je otázkou kolik z těchto životů by se podařilo zachránit, kdyby příslušné orgány jednaly v souladu s ZPDN a vyvíjely při podezření či nahlášení DN dostatečnou intervenci.

Jistě existují případy, kdy čínské úřady případy DN nepodcenily a zachovaly se důstojně k oběti a adekvátně k situaci. Média například zveřejnila případ, kdy nemocnice ve městě Nanning okamžitě po nabytí podezření páčání DN, poskytla oběti ochranu, na což vzápětí navázala i policie, která na ochranu oběti vydala ochranný příkaz a následně odsoudila agresora k jednomu roku a šesti měsícům odnětí svobody za trestný čin úmyslného ublížení na zdraví.¹⁸⁸ Takových případů je však minimum. Obecně se média i odborné publikace shodují, že čínská legislativa vykazuje značné nedostatky a čínské úřady DN stále zlehčují. A to i přestože mnoho obětí, včetně Lhamo a Fang Yangyang, stojí toto němé přihlížení a tichá tolerance okolí život, a mnoho z obětí, i takových, které najdou způsob, jak násilný vztah opustit, žije s doživotními psychickými či fyzickými následky.

¹⁸⁸ XIA, Dan. Péi wá xiě zuòyè, zhàngfū bǎ qīzi dǎ chéng zhòngshāng xià dān 陪娃写作业，丈夫把妻子打成重伤, *Míngjìng* 明镜 [online], 2019.

Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit aktuální situaci domácího násilí v Čínské lidové republice a čínskou legislativu proti domácímu násilí. Je nutné připomenout, že aktuální situace je silně ovlivněna myšlenkami konfucianismu, který ženám v čínské společnosti tradičně určoval podřadné postavení, ale i politickým a socio-ekonomickým vývojem Čínské lidové republiky od jejího vzniku. Je nesporné, že dochází ke změnám ve veřejném mínění i v přístupu vlády k domácímu násilí. Čínská vláda si začíná uvědomovat, že domácí násilí je skutečně problémem, který musí být řešen. Vznik Zákona proti domácímu násilí je tomu jasným důkazem a je nesporné, že tento krok lze považovat za obrovský krok kupředu. Přesto je nutno dodat, že vzniku zákona předcházely roky urputné snahy feministických organizací, které se dodnes netěší valné ideologické oblibě. Je tedy otázkou, jak velkou moc může mít jejich hlas v budoucnu, když stále dochází k jejich cenzuře a limitaci jejich dosahu. Ostatně i samotnou legislativu je nutno vnímat střízlivým pohledem, neboť jakkoliv pozitivně lze vznik Zákona proti domácímu násilí vnímat, je nutné zmínit, že jeho znění je poměrně vágní a mnohdy značně nepřesné a poskytuje jen minimální přehled sankcí a trestů, které v případě spáchání trestného činu domácí násilí agresorovi hrozí.

Jak však dokázaly případové studie největším problémem při uplatňování zákona je nedostatečná intervence příslušných úřadů. Byly vybrány případy, které se odehrály s dostatečným časovým odstupem od promulgace zákona, přesto bylo dokázáno, že orgány správní moci stále považují domácí násilí za soukromou věc manželů, do které by neměly zasahovat. To vede k nedůvěře obětí domácího násilí sdílet své příběhy, neboť pak mohou mít pocit, že se jim stejně nedostane dostatečného zastání a pomoci. Z pěti zmíněných případů, pouze jedna oběť nahlásila domácí násilí policii, dokonce opakovaně, přesto se jí nedostalo ochrany dle zákona. Za selhání příslušných orgánů lze považovat přístup policie ve většině z případových studií. Za výjimku lze označit pouze jeden případ, je však nutné upozornit, že tento případ byl mediálně velmi sledovaný, neboť jeho obětí byla mezinárodně známá umělkyně Yuyamika. Domácí násilí tak i přes děsivé statistiky, příběhy brutálního násilí a nevyvratitelné důkazy bývá úřady bagatelizováno. A to i přes fakt, že při jeho nejbrutálnější formě může vést až k nejzávažnějšímu možnému trestnému činu spáchanému proti druhému člověku: vraždě. Je navíc velmi těžké vytvářet jakékoliv

predikce budoucího vývoje, aktuálně totiž neexistují žádné předpoklady k novelizaci či revizi legislativy.

Zákon proti domácímu násilí se tak jeví jako nefunkční náplast na zlomeninu sociální péče a pomoci. Domácí násilí je problémem, který se netýká jednotlivců, ovlivňuje celé rodiny i celou společnost. A to je ve státě, jehož sociální systém stojí na myšlence, že rodina je základ společnosti, zásadním problémem. Lze říci, že média v tomto ohledu předběhla přístup vlády i samotnou legislativu, neboť se stala primárním nástrojem k šíření osvěty proti domácímu násilí. Je ovšem více než smutné, že k šíření myšlenky, že příslušná legislativa je nedostatečná a orgány veřejné moci poskytující obětem domácího násilí dostatečnou ochranu, dochází až na základě medializace případů prokazující neobyčejnou míru násilí a agrese.

Resumé

Domestic violence is the most common form of violence. The United Nations states that almost 640 million women worldwide have experienced some form of domestic violence. In the People's Republic of China (PRC), this situation is exacerbated by the traditional disadvantage and discrimination of women throughout history. However, the government of the PRC is beginning to realize how serious the situation of domestic violence is, and the solution requires legislative action and interaction by public authorities.

The thesis provides an overview of the development of the position of women in Chinese society and the current situation of domestic violence in the PRC. The Anti-Domestic Violence Act came into force in China in 2016 and it can undoubtedly be considered a huge step forward to minimize the incidence of domestic violence. Nevertheless, there are still many challenges that Chinese legislation must deal with. This thesis aims to analyze the effectiveness of Chinese law and highlight its shortcomings. Based on well-known case studies of domestic violence, it analyzes whether the law has been complied by public authorities. Although the implementation of the Anti-Domestic Violence Act is a very positive step, yet its implementation in practice is very complicated, as the Chinese authorities still consider domestic violence a private family matter. The analysis confirms that, the public authorities do not provide legally guaranteed help to victims of domestic violence. In general, the thesis summarizes Chinese legislation and its implementation as insufficient.

Zdroje

“Fāng yángyáng bèiniè zhìsǐ” àn xuānpàn, gōngpó zhàngfū jūn huò xíng “方洋洋被虐致死”案宣判，公婆丈夫均获刑. *Sohu.com* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.sohu.com/a/466413410_260616

AMANDA, Taub. A New Covid-19 Crisis: Domestic Abuse Rises Worldwide. *The New York Times* [online]. 2020 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/04/06/world/coronavirus-domestic-violence.html>

Anti-Domestic Violence Law of the People's Republic of China: Executive Summary. *Equality beijing.org* [online]. [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <http://www.equality-beijing.org/about.aspx?id=12>

Average age of women at first marriage in China from 1990 to 2017. *Statista.com* [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1258035/china-women-average-age-at-first-marriage/>

BARRADAS, Antónia M M. “Gendercide in China”. *Academia* [online]. Venice: Human Rights and Democratisation, 2010 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: https://www.academia.edu/34400700/Gendercide_in_China_Globalisation_and_Human_Rights

BECHYŇOVÁ, Věra. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha: IREAS, 2007. ISBN 978-80-86684-47-5

Běijīng hóng fēng fùnǚ xīnlǐ zīxún fúwù zhōngxīn jièshào 北京红枫妇女心理咨询服务中心介绍. *Maple.org.cn* [online]. 2016 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <http://www.maple.org.cn/index.php/Content/view/navno/10.html>

BRECKENRIDGE, Jan, Ting YANG a Abner Weng CHEONG POON. Is gender important? Victimisation and perpetration of intimate partner violence in mainland China. *Health & Social Care in the Community* [online]. 2018, **27**(5), 1-11 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/324522953_Is_gender_important_Victimisation_and_perpetration_of_intimate_partner_violence_in_mainland_China

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York. Vydáno Valným shromážděním Organizace spojených národů v roce 1979. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>

Čínské ženy nesou polovinu nebe, ale feminismus je tak trochu prosté slovo. *Sinopsis: Čína v kontextu a souvislostech* [online]. 2017 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/cinske-zeny-nesou-polovinu-nebe-ale-feminismus-je-tak-trochu-sproste-slovo/>

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domáci násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-807-3808-068.

Dǎ shì téng, mà shì ài 打是疼，骂是爱. *WordSense: Dictionary* [online]. [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://www.wordsense.eu/%E6%89%93%E6%98%AF%E7%96%BC%E7%BC%8C%E9%AA%82%E6%98%AF%E7%88%B1/>

DAVIDSON, Helen a Vincent NI. Man given death sentence for ex-wife's livestream murder that shocked China. *The Guardian* [online]. 2021 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2021/oct/14/killer-ex-wife-death-sentence-livestream-murder-shocked-china-lhamo>

Declaration on the Elimination of Violence against Women. Usnesení Valné hromady 48/104: Organizace spojených národů. 1993 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>

DIAMONT, Neil J. Re-Examining the Impact of the 1950 Marriage Law: State Improvisation, Local Initiative and Rural Family Change. *The China Quarterly* [online]. 2020, 171-198 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/655985?seq=1>

DION, Karen K. a Kennet L. DION. Cultural perspectives on romantic love. *Personal Relationships* [online]. 1996, 3(7) [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://sci-hub.se/https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1996.tb00101.x>

DIRLIK, Arif. Louise Edwards, Gender, Politics, and Democracy: Women's Suffrage in China. *China Perspectives* [online]. 2009, 1, 1-5 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/4786>

Domáci násilí. *Domáci násilí* [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/>

Domáci násilí ve druhé vlně pandemie: Tisková zpráva Bílého kruhu bezpečí. *Domáci násilí.cz* [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/domaci-nasili-v-druhe-vlne-pandemie/>

DOSEDLOVÁ, Aneta, Terézie HEGEROVÁ, Pavla KRAJCOVÁ, Kateřina MAŠKOVÁ, Lucia MYDLIAROVÁ, Zuzana RUSSEOVÁ, Nataliya SAMOYLOVA a Zuzana SHEJBALOVÁ. *Tradiční rodina v Číně*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9395-9.

DRUCKER, Alison R. The Role of the YWCA in the Development of the Chinese Women's Movement, 1890-1927. *Social Service Review* [online]. 1979, **53**(3), 421-440 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/30015750?seq=3>

EBREY, Patricia. Women in Traditional China. *Asia Society: Center for Global Education* [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://asiasociety.org/education/women-traditional-china>

Facts and figures: Ending violence against women. *UN Women* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

FELDSHUH, Hannah. Marital Rape: A Crime Left Unseen and Unspoken in the Chinese Legal System. *The Diplomat* [online]. 2018 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2018/12/marital-rape-a-crime-left-unseen-and-unspoken-in-the-chinese-legal-system/>

FINCHER, Leta Hong. China's Feminist Five. *Dissent* [online]. 2016 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.dissentmagazine.org/article/china-feminist-five>

FONROUGE, Gabrielle. Tibetan farmer Lhamo was streaming on Chinese app Douyin when attacked. *New York Post* [online]. 2020 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://nypost.com/2020/11/16/tibetan-farmer-lhamo-was-streaming-on-douyin-when-attacked/>

GAO, Xiongya. Women Existing for Men: Confucianism and Social Injustice against Women in China. *Race, Gender & Class* [online]. 2003, **10**(3), 114-125 [cit.

2022-04-04]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/41675091?seq=1#metadata_info_tab_contents

Gender equality: Achieve gender equality and empower all women and girls. *The World Bank* [online]. 2017 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://datatopics.worldbank.org/sdgatlas/archive/2017/SDG-05-gender-equality.html>

GRIFFITHS, James. Divorces fall 70 % in China after government orders couples to cool off. *CNN* [online]. 2021 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/05/19/china/divorce-cool-off-intl-hnk/index.html>

Guānyú wǒmen (关于我们). *Equality*. [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <http://www.equality-beijing.org/about.aspx?id=0>

GUO, Ting. Blood brides: feminist activists cracking China's patriarchal order. *OpenDemocracy* [online]. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.opendemocracy.net/en/5050/blood-brides-feminist-activists-cracking-chinas-patriarchal-order/>

HARE-MUSTIN, RT. China's Marriage Law: a model for family responsibilities and relationships. *Fam Process* [online]. 1982, **21**(4), 477-481 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7160464/>

HEISE, Lori, Ellsberg MARY a Gottmoeller MEGAN. A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology and Obstetrics* [online]. 2002, **78**(1), 5-14 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://iogt.org/wp-content/uploads/2015/03/a-global-overview-of-gender-based-violence.pdf>

HOU, Fengsu, Catherine CERULLI, Marsha N. WITTINK, Eric D. CAINE a Peiyuan QIU. "Whose Fault Is It?" How Rural Chinese Women Explain Intimate Partner Violence: A Qualitative Study. *Front. Psychiatry* [online]. 2021, **12**, 1-10 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsy.2021.711819/full>

Charakteristika oběti domácího násilí a důsledky domácího násilí na zdraví a prožívání oběti. *Stopnasili.cz* [online]. Praha, 2016 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <http://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/03/03-Ob%C4%9B%C5%A5-a-dynamika-n%C3%A1siln%C3%A9ho-vztahu.pdf>

CHEN, Elsie. Her Abuse Was a ‘Family Matter,’ Until It Went Live. *The New York Times* [online]. 2021 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/11/15/world/asia/china-women-domestic-abuse.html>

CHEN, Huijuan 陈慧娟. Tōng wǎng bǎituō jiāting bàoli zhī lù 通往摆脱家庭暴力之路. *Guangming Daily 光明日报* [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://epaper.gmw.cn/gmrb/html/2021-02/27/nw.D110000gmrb_20210227_1-07.htm

IMPIOMBATO, Daria. Women’s rights in China and the legacy of the Feminist Five. *Australian Strategic Policy Institute: The Strategist* [online]. 2020 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.aspistrategist.org.au/womens-rights-in-china-and-the-legacy-of-the-feminist-five/>

IRA, Belkin. Justice in the PRC: How the Chinese Communist Party Has Struggled with Managing Public Opinion and the Administration of Criminal Justice in the Internet Age. *Public Law Research Paper* [online]. New York University School of Law, 2017, **18**(1) [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3096041

JAMES, Greg. Court denies divorce to woman after she was paralyzed from a jump to escape domestic violence. *SupChina* [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://supchina.com/2020/07/23/court-denies-divorce-to-woman-after-she-was-paralyzed-from-a-jump-to-escape-domestic-violence/>

JAMES, Greg. Tibetan influencer Lhamo’s murder is a grim reminder that China still fails victims of domestic violence. *SupChina* [online]. 2020 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://supchina.com/2020/10/08/tibetan-influencer-lhamos-murder-is-a-grim-reminder-that-china-still-fails-victims-of-domestic-violence/>

JANDRÉUS, Fredrik. Domestic abuse against women in China. *The Perspective* [online]. 2012 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.theperspective.se/domestic-abuse-against-women-in-china/>

JIANG Quanbao, Shuzhuo LI, Marcus W. FELDMAN a Jesús Javier SÁNCHEZ-BARRICARTE. Estimates of Missing Women in Twentieth Century China. *Continuity and Change* [online]. 2012, **27**(3), 461–479 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3830941/>

JOHNS, Jamie. “*What Do Women Live For?*”: *Women of China and the All-China Women’s Federation*. New York, 2010, s. 7. Bakalářská diplomová práce. Columbia University.

KOETSE, Manya. “Living a Nightmare” – Chinese Beauty Guru Yuya Mika Shares Shocking Story of Domestic Abuse. *What’s on Weibo* [online]. 2019 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.whatsonweibo.com/living-a-nightmare-chinese-beauty-blogger-yuya-mika-shares-shocking-story-of-domestic-abuse/>

KOETSE, Manya. Shaanxi Domestic Violence Incident Caught on Home Security Camera, Sparks Online Outrage. *What’s on Weibo* [online]. 2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.whatsonweibo.com/shaanxi-domestic-violence-incident-caught-on-home-security-camera-sparks-online-outrage/>

KUO, Lili. Chinese city launches domestic violence database for couples considering marriage. *The Guardian* [online]. Peking, 2020 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/24/chinese-city-launches-domestic-violence-database-for-couples-considering-marriage>

LEE, Shu-Ching. China's Traditional Family, Its Characteristics and Disintegration. *American Sociological Review* [online]. 1953, **18**(3), 272-280 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2087881?seq=1>

LI, Yezi, Jingyu SONG, Zehan LIN a Boqiang RAN. Ask China: No tolerance to domestic violence. *CGTN* [online]. 2018 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://news.cgtn.com/news/3045444d786b7a6333566d54/share_p.html

LI, Yuhui. Women’s Movement and Change of Women’s Status in China. *Journal of International Women's Studies*. 2000, 1(1), 30-40 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1626&context=jiws>

LIN, Zhongxuan a Liu YANG. Individual and collective empowerment: Women's voices in the #MeToo movement in China. *Voices From Asian Feminist Activism* [online]. 2019, **25**(1), 117-131 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/12259276.2019.1573002>

LONGARINO, Darius, Changhao WEI a Yixin (Claire) REN. China’s Lawmakers Take More (Cautious) Steps Against Workplace Sexual Harassment. *The*

Diplomat [online]. 2021 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2022/01/chinas-lawmakers-take-more-cautious-steps-against-workplace-sexual-harassment/>

LYU, Yu Wen, Julian Chun-Chung CHOW a Ji-Jen HWANG. Exploring public attitudes of child abuse in mainland China: A sentiment analysis of China's social media Weibo. *Children and Youth Services Review* [online]. 2020, (116), 1-10 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740920305570?casa_token=MrI1G_E1Y_0AAAAA:a6l4DfYi6eDIvdMWBBfpfOVxs7l74vhNHRhWGSsI9QR1LdZb76HxEo0CMwPnSOR47qdkrF0RSRkO

MA, Jieying 马婕盈, Zeng YANG 杨臻 a Hang WANG 汪航. Bèi “xiánqì” de Fāng Yángyáng yīshēng 被“嫌弃”的方洋洋一生. *Péngpài xīnwén 澎湃新闻* [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_10109163

MACHALOVÁ, Tatiana. *Domáci násilí: filosofická analýza pojmu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6765-3.

NIIDA, Noboru. Land Reform and New Marriage Law In China. *The Developing Economies* [online]. 1964, 2(1), 3-15 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1746-1049.1964.tb00667.x>

Nóngcūn fùnǚ líhūn bāchéng yǐshàng yīn jiā bào 农村妇女离婚八成以上因家暴. *Xīn jīng bào 新京报* [online]. Peking, 2016 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://m.bjnews.com.cn/detail/155150252414703.html>

Nǚzǐ bùkān jiā bào tiàolóu zhì jiétān, shì fā yī nián méi néng lí chéng hūn, hái céng zāo dào sǐwáng wēixié 女子不堪家暴跳楼致截瘫，事发一年没能离成婚，还曾遭到死亡威胁. *Xiāoxiāng chénbào 潇湘晨报* [online]. 2020 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://mp.weixin.qq.com/s/Yp6hVqM-6zgBKHDIVMzIQA>

Píng'ān jiāngběi 平安江北. *Weibo.com* [online]. 2019 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: https://www.weibo.com/2774404970/IhZa1rnF5?from=page_1001062774404970_profile&wvr=6&mod=weibotime&type=comment#_rnd1574846874854

QI, Fei, Yuqi WU a Qi WANG. Anti-domestic violence law: The fight for women's legal rights in China. *Asian Journal of Women's Studies* [online]. 2020, 26(3), 383-396

[cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/12259276.2020.1798069>

Sān tiān bù dǎshàng fáng jiē wǎ 三天不打上房揭瓦. *Baidu* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%89%E5%A4%A9%E4%B8%8D%E6%89%93%E4%B8%8A%E6%88%BF%E6%8F%AD%E7%93%A6/10273084>

Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. *Zakonyprolidi.cz* [online]. 2015. [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2015-18>

Sex ratio in China from 1953 to 2021. *Statista.com* [online]. 2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/251102/sex-ratio-in-china/>

Sexuální a genderové násilí | Boj proti sexuálnímu a genderovému násilí. *UNHCR: The UN Refugee Agency* [online]. 2016 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/40-czco-vsechno-delamepece-o-zranitelne-skupiny-osobsexualni-a-genderove-nasili-html.html>

Shǎnxī kōnggǎng xīnsīlù shāngmào yǒuxiàn gōngsī 陕西空港新丝路商贸有限公司. *Weibo.com* [online]. 2019 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: https://weibo.com/u/7736728442?is_all=1&stat_date=202201#feedtop

SHAO, Jirong. The Family Status of Chinese Women – the Past and the Present. *Student Affairs Digital Community Development*. [online]. 2006 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://digitalcommons.uri.edu/sadcd/4/>

SHORT, Susan E., Linmao MA a Wentao YU. Birth Planning and Sterilization in China. *Population Studies* [online]. 2000, **54**(3), 279-291 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2584785?seq=1>

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-690-2.

TAYLOR, Adam. The human suffering caused by China's one-child policy. *The Washington Post* [online]. 2015 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z:

<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/10/29/the-human-suffering-caused-by-chinas-one-child-policy/>

TSUI, Justina Ka Yee. *Chinese women: active revolutionaries or passive followers?: a history of the All-China Women's Federation, 1949 to 1996*. Montreal, 1998. Magisterská diplomová práce. Concordia University. Dostupné z: <https://spectrum.library.concordia.ca/id/eprint/550/1/MQ39428.pdf>

VÁCLAVÍKOVÁ, Jana. Manžel ji upálil v přímém přenosu. Případ v Číně rozvířil debatu o domácím násilí. *Aktuálně.cz* [online]. 2021 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/manzel-ji-upalil-v-primem-prenosu-pripad-v-cine-rozviril-deb/r~3bf196c230dd11ecb02dac1f6b220ee8/>

VISHWAKARMA, Niyaty. What is Doctrinal Research. *Vaidha* [online]. 2021 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.vaidhalegal.com/post/what-is-a-doctrinal-research>

WANG, Jingyi 王婧祎. Cóng 160 jīn dào 60 jīn: Shāndōng dézhōu nǚzǐ zāo fū jiā nüèdài zhìsǐ àn diào chá (从 160 斤到 60 斤: 山东德州女子遭夫家虐待致死案调查). *BJNews.com.cn* [online]. 2020 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.bjnews.com.cn/detail/160569541715223.html>

WANG, Qian. Domestic violence 'a social problem', not a private one. *China Daily* [online]. 2014 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.chinadaily.com.cn/china/2014-11/26/content_18980189.htm

WANG, Qiument. *Domestic Violence Law of China and the Institutional Design of Counter-DV Mechanism*. Seattle, 2016. Magisterská diplomová práce. University of Washington. Dostupné z: https://digital.lib.washington.edu/researchworks/bitstream/handle/1773/38552/Wang_washington_02500_16775.pdf?sequence=1&isAllowed=y

WANG, Vivian. China Moves to Overhaul Protections for Women's Rights, Sort Of. *The New York Times* [online]. 2022 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/01/02/world/asia/china-womens-rights.html>

WEE, Sui-Lee. Her Husband Abused Her. But Getting a Divorce Was an Ordeal. *The New York Times* [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z:

https://www.nytimes.com/2020/09/16/world/asia/china-domestic-abuse.html?_ga=2.135698550.699263989.1651488408-676742935.1649596221

WU, Yuwen. Two cases shine spotlight on China domestic violence. *BBC.com* [online]. 2013 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-21332273>

Xi'an man detained and removed from company positions for committing domestic violence. *Global Times* [online]. 2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.globaltimes.cn/page/202201/1246633.shtml>

XIA, Dan 夏丹. Péi wá xiě zuòyè, zhàngfū bǎ qīzi dǎ chéng zhòngshāng xià dān 陪娃写作业，丈夫把妻子打成重伤. *Mingjing 明鏡* [online]. 2019. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: http://newspaper.jcrb.com/2019/20190704/20190704_007/20190704_007_5.htm

XIAO, Suowei. Women's Work: How 'Ernai' Mistresses Bolster Fragile Masculinity. *Sixth Tone* [online]. 2019 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.sixthtone.com/news/1003957/womens-work-how-ernai-mistresses-bolster-fragile-masculinity->

Xīnjīngbào 新京报. *Weibo.com* [online]. 2022 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://weibo.com/1644114654/LbWupCtE4?type=comment>

YI, Zeng. Changes in Family Structure in China: A Simulation Study. *Population and Development Review* [online]. 1986, **12**(4), 677 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/1973431?seq=1#metadata_info_tab_contents

YUAN, Yidan a Zheng LIN. The First Chinese Law Against Domestic Violence, Efforts and Challenges.: A qualitative analysis of the first Chinese Anti-DV law's implementation in its central cities. *Digitala Vetenskapliga Arkivet* [online]. Stockholm University, 2019, 1-44 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1327230/FULLTEXT03>

Yǔyá (宇芽) YUYAMIKA. In: *Weibo.com* [online]. 2019 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.weibo.com/2675783603/IhRgEluqh?filter=hot&root_comment_id=0&type=comment

Zāo jiā bào, bèi qiánfū pō yóu zònghuǒ wúfǎ táolí de wǎng hóng lā mǔ jiùjìng jīnglìle shénme? 遭家暴、被前夫泼油纵火 无法逃离的网红拉姆究竟经历了什么? . CCTV [online]. 2021 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://news.cctv.com/2020/11/20/ARTItwloy44MC5PzIR1BQVQG201120.shtml>

Zāoyù jiā bào, péicháng jǐ duō? 遭遇家暴, 赔偿几多?. Pan.baidu.com [online]. Peking: Běijīng shì qiān qiān lǚshī shìwù suǒ 北京市千千律师事务所, 2022 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://pan.baidu.com/s/1nGiLYNBYEBcupC5N1Yz6PA?pwd=jz5q>

ZENG, Jing. #MeToo as Connective Action: A Study of the Anti-Sexual Violence and Anti-Sexual Harassment Campaign on Chinese Social Media in 2018. *Journalism Practice* [online]. 2020, **14**(2), 171-190 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2019.1706622>

ZHANG, Hongwei. The Influence of the Ongoing COVID-19 Pandemic on Family Violence in China. *Journal of Family Violence* [online]. 2020, **37**(3), 1-11 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/344179010_The_Influence_of_the_Ongoing_COVID-19_Pandemic_on_Family_Violence_in_China

Zhànlüè 战略. Marple.org.cz [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <http://www.maple.org.cn/index.php/Content/view/navno/14.html>

ZHONG, Xueping. Women Can Hold Up Half The Sky. *Words and Their Stories*. 2010, 227–247. ISBN 978-90-04-18861-7. Dostupné také z: https://brill.com/view/book/edcoll/9789004188617/Bej.9789004188600.i-342_015.xml

Zhōnghuá quánguó fùnǚ liánhé huì zhāngchéng 中华全国妇女联合会章程. Stanovy Celočínské federace žen. Přijato 9. národním kongresem Celočínské federace žen v r. 2003. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: http://www.gov.cn/test/2005-06/28/content_10335.htm

Zhōnghuá rénmín gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ 中华人民共和国反家庭暴力法. Zákon Čínské lidové republiky proti domácímú násilí. Přijat Stálým výborem v roce 2015. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: http://www.gov.cn/zhengce/2015-12/28/content_5029898.htm

Zhōnghuá rénmin gònghéguó fǎn jiātíng bàolì fǎ: shíshī sì zhōunián jiāncè bàogào
《中华人民共和国反家庭暴力法》实施四周年监测报告. Monitorovací zpráva ke
čtvrtému výroční Zákona proti domácímu násilí. *Beijing Equality*. 2020. [cit. 2022-04-
15]. Dostupné z: [http://www.equality-
beijing.org/editor/attached/file/20200704/20200704133754_7100.pdf](http://www.equality-beijing.org/editor/attached/file/20200704/20200704133754_7100.pdf)

Zhōnghuá rénmin gònghéguó hūnyīnfǎ 中华人民共和国婚姻法. Manželské právo
Čínské lidové republiky. Přijato na třetím zasedání Všečínského shromáždění lidových
zástupců v roce 1980. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.mca.gov.cn/article/gk/fg/shsw/201507/20150715849152.shtml>

ZHOU, Yunyun. “Being a Good Daughter of the Party”?: A Neo-Institutional
Analysis of the All-China Women’s Federation Organisational Reforms in China’s Xi
Era. *China Perspectives* [online]. 2019, (2), 17-28 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/9042>

ZHU, Xuan 朱轩 a Yan YU 喻琰. Hénán yī nǚzǐ chēng bùkān jiā bào tiàolóu zhì
shuāng xiàzhī jiétān, shāngqiū shì fùlián jièrù 河南一女子称不堪家暴跳楼致双下肢截
瘫, 商丘市妇联介入. *Péngpài xīnwén 澎湃新闻* [online]. 2020 [cit. 2022-05-04].
Dostupné z: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_8404909

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Zuìgāo rénmin fǎyuàn guānyú shìyòng 〈zhōnghuá rénmin gònghéguó hūnyīnfǎ〉
ruògān wèntí de jiěshì (èr) de bǔchōng guīdìng 最高人民法院关于适用〈中华人民共
和国婚姻法〉若干问题的解释（二）的补充规定. Doplňující ustanovení o výkladu (č.
II) Nejvyššího lidového soudu k několika otázkám týkajícím se uplatňování manželského
práva Čínské lidové republiky. Přijato na 1710. zasedání soudního výboru Nejvyššího
lidového soudu v roce 2017. Dostupné z: [https://www.court.gov.cn/fabu-xiangqing-
36972.html](https://www.court.gov.cn/fabu-xiangqing-36972.html)